

Bistriški Odmevi

glasilo Občine Ilirska Bistrica

september 2017

št. 64

5280 izvodov

brezplačno

NOV REKORD NA GORSKO-
HITROSTNI DIRKI V ILIRSKI
BISTRICI

VAJA OB MNOŽIČNI
NESREČI

POGOVOR O RAKU DOJK
Z ANDREJO VINŠEK GRILJ,
DR. MED., SPEC. DRUŽ. MED.

Pred vami je septembrska številka Bistriških odmevov, kjer boste izvedeli, kaj vse se je dogajalo v tem mesecu. Prvega septembra smo pokukali v Osnovno šolo Dragotin Kette in povprašali naše učence, kakšni so njihovi občutki ob začetku novega šolskega leta. Prvi konec tedna v septembru je rezerviran za domačo gorsko hitrostno preizkušnjo, o kateri smo se razpisali v našem glasilu. Prvič so na Bistriškem izvedli vajo ob množični nesreči, ki je na intervenciji združila čez 300 gasilcev, zdravstvenih delavcev, članov civilne zaštite in pripadnikov ostalih služb. O vaji, ki je za dobrih sedem ur zaprla prehod čez železniško progo na Gubčevi ulici, obširno poročamo na strani 8.

Mesec oktober je mesec boja proti raku dojk, najpogostejšemu malignemu obolenju žensk v razvitem svetu. V mesecu oktobru po številnih slovenskih krajih potekajo različne akcije ozaveščanja, katerih namen je opozoriti na bolezen, pomen pravočasnega odkrivanja in učinkovitega zdravljenja ter podpora vsem tistim, ki se jih je bolezen že dotaknila. Ob tej priložnosti smo o tej aktualni temi spregovorili z zdravnico Andrejo Vinšek Grilj in nastal je zanimiv intervju, ki vam ga ponujamo v branje.

Po čem pa še slovi oktober? Konec meseca naše najmlajše polnoma očarajo čarovnice in v ta namen je v idiličnem okolju grajskih soban gradu Prem organiziran večer pripovedovanja pravljic, ki bo otroke in odrasle popeljal v *Pravljino noč*.

Veliko sončnih trenutkov v prijetni družbi do naslednjega branja vam želi uredništvo Bistriških odmevov.

Tjaša Kaluža,
odgovorna urednica

Vaše prispevke za oktobrsko številko pričakujemo najpozneje do 15. OKTOBRA 2017 na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si

Več informacij o dogodkih in uradnih objavah najdete na spletni strani Občine Ilirska Bistrica: www.ilirska-bistrica.si

AKTUALNO

Nov rekord na Gorsko-hitrostni dirki v Ilirski Bistrici	3
Učenci znova v šolskih klopeh	4
Vaja ob množični nesreči	8

GOSPODARSTVO, KMETIJSTVO IN TURIZEM

Koliko nas stane ogrevanje?	10
Pravljina noč na gradu Prem	12

ODMEVI IZ NAŠIH KRAJEV

Bistriški fantje na viziti	13
Harijski likof 2017 v znamenju buč in ohceti	14
11. tradicionalno srečanje Notranjsko-primorske regije ŽŠAM	16

VARSTVO OKOLJA

Ali je spremenjen način zbiranja odpadkov učinkovit?	20
--	----

SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVJE

Pogovor o raku dojk z Andrejo Vinšek Grilj, dr. med., spec. druž. med.	21
Zdravstveni dom Ilirska Bistrica obvešča	25
Večgeneracijski center	26

KULTURA

KUD Pitoni Z.O.O. zabavalo občinstvo v Domu na Vidmu	27
Prem in Tone Kralj	29

ŠOLSTVO IN ŠPORT

Odprtje centra sodobnih tehnologij	33
Prvi šolski dan na OŠ Kuteževo v novih prostorih	34

NAPOVED DOGODKOV

Koledar dogodkov v občini Ilirska Bistrica	39
--	----

RAZVEDRILLO

Nagradna križanka Bistriških odmevov	40
--------------------------------------	----

Bistriški odmevi – glasilo Občine Ilirska Bistrica

Izdajatelj: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **Odgovorna urednica:** Tjaša Kaluža | **Uredniški odbor:** Boštjan Primc, Adrijana Kocjančič, Špela Barba, Maja Uljan, Stanislav Zver, Anja Zidar in Nevenka Ujčič | **Sedež uredništva:** Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **E-naslov:** odmevi@ilirska-bistrica.si | **Lektoriranje:** Tamara Rojc | **Oblikovanje in grafična postavitev:** Ida Demšar, Design Demšar d.o.o. | **Tisk:** PRESENT d.o.o., Dolenjska cesta 43, 1000 Ljubljana | **Naklada:** 5280 izvodov | **ISSN** 2536-2917 | Glasilo brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v Občini Ilirska Bistrica. | Uredništvo si pridružuje pravico krajšanja prispevkov in spremembe naslovov. Avtorica nepodpisanih člankov je odgovorna urednica. Prispevkov ne honoriramo. | **Fotografije:** Uroš Modlic, Vojko Mihelj, Eva Fatur, Stanislav Zver, Irena Štemberger, Patricija Dodič, Darja Kranjc, Maja Uljan, Mateja Kakež, Neta Vergan, Lucjan Batista, Tjaša Kaluža, foto arhivi Gimnazije Ilirska Bistrica, ŠC Postojna, OŠ Kuteževo, Kinološko društvo Ilirska Bistrica, KK Plama Pur. | **Fotografija na naslovnici:** Uroš Modlic

NOV REKORD NA GORSKO-HITROSTNI DIRKI V ILIRSKI BISTRICI

Italijan Simone Faggioli (Norma M 20) je na 5,010-kilometrski progi 23. tradicionalne mednarodne Gorsko-hitrostne dirke Ilirska Bistrica dosegel čas 1:59,558 in dokazal, da ostaja kralj te dirke.

Prvi konec tedna v septembru je znova prišel čas, da na svoj račun pridejo ljubitelji avtomobilskih športov. **Milan Bubnič** (Lancia Delta) ki je cel konec tedna prikazoval odlične vožnje, je bil na koncu najboljše uvrščeni slovenski dirkač na tej dirki. Dirkač iz Klenika je zmagal na domači dirki v generalni razvrstitvi državnega prvenstva. Osvojil je skupno 2. mesto med turnimi avtomobili, v skupnem seštevku pa je zasedel odlično 12. mesto in razveselil številne navijače, ki so zanj goreče navijali in stiskali pesti ob progi. Za Faggiolijem sta se na vrhu skupnega seštevka obeh tekmovalnih voženj zvrstila Čeh **Miloš Beneš** (Osella FA 30, + 15,2) in njegov rojak **Fausto Bormolini** (Reynard K02, + 19,6).

Faggiolijev čas 1:59,558 v prvi vožnji pomeni izboljšanje dosedanjega rekor-

da 2:00,57 iz lanskega leta. Leta 2014 je Italijan na nekoliko drugačni progi (z dvojno šikano namesto zdajšnje trojne) že dosegel čas pod dvema minutama 1:59,65.

Simone Faggioli se je na trasi od Ilirske Bistrice do Šembij na oder za zmagovalce zavihtel že šestič, saj ima ob letošnjem uspehu v zbirki zmag še tiste iz let 2009, 2011, 2014, 2015, 2016.

Italijan iz Firenc je z zmago že eno dirko pred koncem sezone postal prvak, kar je zanj jubilejni deseti naslov v evropskem prvenstvu.

Nedeljske tekme so si ogledali minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič, ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič in vidni član SD dr. Igor Lukšič v družbi župana Občine Ilirska Bistrica Emila Rojca. ●

Rezultati:

1. Simone Faggioli
(Ita./Norma M 20)	3:59,537
2. Miloš Beneš
(Češ./Osella FA 30)	+ 15,207
3. Fausto Bormolini
(Ita./Reynard K02)	19,611
4. Dušan Neveril
(Češ./Norma M 20)	30,767
5. Dan Michl
(Češ./Lotus Elise)	33,923
6. Petr Vondrak
(Češ./Osella PA 21)	37,391
...	
12. Milan Bubnič
(Slo./Lancia delta HF Int)	43,823
13. Vladimir Stankovič
(Slo./Gibson RME)	44,934

UČENCI ZNOVA V ŠOLSKIH KLOPEH

»Prvi šolski dan je na naši šoli vedno nekoliko poseben, drugačen od ostalih dni. Našim učencem pomeni nov začetek in je zanje tudi nova priložnost, da opustijo stare navade in razvade ter začnejo na novo,« je prvi septembrski dan opisala ravnateljica Osnovne šole Dragotin Kette Ilirska Bistrica Ester Jurišević.

s pestrim izborom skladb, ki so otroke spomnile na dneve brezskrbnosti in počitniške razposajenosti.

»Otrokom želimo ustvariti pogoje za dobro počutje in zadovoljstvo, saj šola ni prostor, kjer bi pričakovali, da se bodo počutili dobro kar tako. Šola je trdo delo in odgovornost, a naša dolžnost je, da za otroke ustvarimo prijazno in človeško okolje. Nadvse pomembno je, da vedo, da se k nam lahko zatečejo v stiski; da vedo, da bodo dobili zavetje in se počutijo varne. Starši so tako pomirjeni, saj vedo, da bodo v določenih situacijah imeli pravo osebo ob sebi,« je pomembnost medsebojnega zaupanja med učenci, strokovnimi delavci in starši izpostavila ravnateljica.

Na osnovni šoli Dragotina Ketteja so otroci prestopili prag šole že po 7. uri zjutraj. Zamišljenim in zaspanim učen-

cem so se na šolskih hodnikih ob snidenju s sošolci zarisali iskreni nasmehi na obraze. Prijateljski objemi in vneti pogovori so pokazali, da so zelo pogrešali svoje prijatelje, ki jih niso videli čez poletje. Počitniški dnevi so jim minili kot bi mignil, vrnitev v šolske klopi pa je bila kljub vsemu težko pričakovana, pravi petošolka Katjuša Krešević: »Na počitnicah smo se imeli zelo lepo, a pogrešala sem družbo prijateljev in sošolcev. Komaj sem čakala na september, saj 7. septembra praznujem rojstni dan. Pogrešala bom spanje, saj bom morala znova zgodaj vstajati. Veselim pa se, da se bom naučila česa novega pri predmetu tehnika, saj rada ustvarjam.« ●

PODPISAN PARTNERSKI SPORAZUM ZA PROJEKT TERRA GOTHICA

»Za Pokrajinski muzej Koper je grad Prem zelo pomembna lokacija in ideja, da bi združili Kastav in grad Prem vse do Kopra se mi zdi odlična. Preko tega projekta bomo začeli operacionalizirati sodelovanje, ki se bo kasneje realiziralo v prihodnjih skupnih projektih,« je pomen projekta za grad Prem, ki je enota Pokrajinskega muzeja Koper, izpostavil direktor Pokrajinskega muzeja Koper Luka Juri, eden od štirih podpisnikov sporazuma za projekt Terra Gothica.

V okviru projekta Terra Gothica bosta urejena Interpretativni center Vincenta in Ivana znotraj mestnega obzidja v mestu Kastav in muzejski prostor srednjeveškega gradu Prem z umestitvijo stalne razstave na temo poznega srednjega veka. Opravljene bodo tudi raziskave skupnega srednjeveškega prostora z izboljšanjem obstoječega znanja o ma-

terialnih ostankih, ki pričajo o načinu umetnosti in razumevanja življenja na območju Krasa, Istre in Slovenskega Primorja.

Partnerski sporazum je kot vodilni partner podpisal načelnik mesta Kastav Matej Mostarac, v imenu Občine Ilirska Bistrica župan Emil Rojc, v imenu Pokrajinskega muzeja Koper direktor Luka

Juri in v imenu Arheološkega muzeja Istre ravnatelj Darko Komšo.

»Vesel sem, da v tem projektu sodelujeta obe državi in da pokažemo, da smo konstruktivni. Zaščititi želimo zgodovino našega mesta in v veliko čast nam je, da smo nosilci tega projekta, h kateremu so se priključili tudi ostali partnerji,« je dobro sodelovanje pri skupni prijavi Slovenije in Hrvaške na program Interreg pozdravil načelnik mesta Kastav Matej Mostarac.

Kaj pa bo povezovanje na meddržavni ravni poleg nove zbirke pomenilo za grad Prem, je pojasnil bistriški župan Emil Rojc: »Grad Prem je zelo pomembna turistična točka za Občino Ilirska Bistrica, saj je trenutno najbolj prepoznaven turistični objekt. Prepričan sem, da bodo dodatne vsebine, ki jih bomo umestili, še bolj popestrile ponudbo gradu. Načrtujemo namreč tudi razširitev gradu s kuhinjo in gostinskim objektom. Celovito ponudbo gradu Prem pa bi zaokrožila še umestitev uradnega prostora za poroke.« ●

KMETIJSKA TRŽNICA 2017

»Danes, 22. septembra, odpiramo vrata Kmetijske tržnice 2017, ki nosi pomenljiv naslov »Povezovanje in trženje«. Letošnji Kmetijski sejem SIA v Parizu je imel enak naslov, saj celotna Evropska unija teži k temu, da bi se čim več povezovali in sodelovali, ker smo skupaj močnejši, prepoznavnejši in uspešnejši. Tudi v Ilirski Bistrici si želimo, da se kmetje in posamezniki med seboj povežejo, saj le s skupnimi moči lahko konkurirajo velikim trgovskim verigam,« je na sobotni otvoritvi vse zbrane nagovoril podžupan Občine Ilirska Bistrica Peter Štavar.

»Tako v Sloveniji kot v Evropi je vsak dan večje povpraševanje po lokalni hrani oz. po domači hrani s sledljivim poreklom in višjo hranilno vrednostjo ter vsebnostjo vitamini-

nov. Lokalna trajnostna oskrba pa ima poleg kakovostnih živil še globlji pomen, saj se z večanjem potrošnje lokalno pridelane hrane ustvarjajo nova delovna mesta, kar pomeni tako razvoj podeželja kot širše regije,« je pomembnost domače hrane izpostavil podžupan Štavar.

Na kar 71 stojnicah so obiskovalci lahko izbirali med številnimi dobrotami in izdelki z domačih kmetij ter ostalimi izdelki. Pestra sejemska ponudba pa je na pokrite površine ob igrišču osnovne šole Antona Žnideršiča kljub deževnemu nedeljskemu vremenu privabila lepo število obiskovalcev.

Že 17. kmetijska tržnica je skozi leta postala uveljavljena dvodnevna prireditve, ki združuje lokalne proizvajalce in ponudnike iz bližnjih in daljnih občin. Ti svoje izdelke ponujajo potencialnim kupcem. Občinstvo so uvodoma zabavali Tijan Penko, Urban Požar in Brštulini banda. Največ zanimanja je požela razstava traktorjev in multikultivatorjev ter

ostale kmetijske mehanizacije, po kateri je sledila panoramska vožnja sodelujočih po ulicah Ilirske Bistrice. Zbranim se je predstavil Moški pevski zbor Slavniki iz občine Hrpelje-Kozina. Po razglasitvi zmagovalnih sadnih žganj lanskega let-»cnika je sledilo druženje z ansamblom Snežnik. Nedeljsko dopoldne se je pričelo z ježo islandskih konjev, v kulinaricnem kotičku pa so ekipe z združenimi močmi skuhale avtohtono brkinsko jed krompir v zevnici. Popoldan so glasbeno obarvali Harmonikarski orkester Nika Polesa, Lojze Bajc s prijatelji, Jasenski kerglci in Kantridersi z Reke.

Organizatorji so za otroke poskrbeli z različnimi delavnicami in programom Društva otroških zabav in animacij. Absolutne zvezde dvodnevne prireditve pa so bili kunci, ki so naravnost prevzeli najmlajše. S tem, ko so otroci živali božali, pestovali in hranili, so dobili osnovno predstavo, kako zgleda življenje na kmetiji. ●

POKLON RUSKIM VOJAKOM

Občina Ilirska Bistrica s pisarno častnega ruskega konzula v Domu na Vidmu in z obeleževanjem spomina na herojsko delovanje partizanske bolnišnice v Zalesju pod Ostrožnim Brdom utrjuje čvrste prijateljske vezi z Rusijo.

Predstavnik Veleposlaništva Ruske federacije Oleg Kudryavtsev, župan Občine Ilirska Bistrica Emil Rojc, direktor podjetja Ipil d.o.o. Marjan Tomažinčič in predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Ilirska Bistrica Stanislav Zver so se 13. septembra poklonili spomenu na preminule ruske državljane. Žalni venec so položili na zadnje počivališče padlih ruskih vojakov iz prve svetovne vojne, ki ležijo v Črnem Dolu. V Dletu pri Zabičah pa so se poklonili ruskemu vojaku, ki je v teh gozdovih kot vojni ujetnik opravljal težška dela in umrl od izčrpanosti 18. decembra 1916. Za spomenik v Dletu so vsa leta vestno skrbeli gozdarji. Čeprav se sprva ni vedelo, kdo je tam pokopan, so zgodovinski zapisi razkrili, da v omenjenem

grobu počiva Panfil Gladkij Savov iz Ukrajine. Kljub temu spoznanju tam-

kajšnji del gozda še vedno imenujejo *Pri Rusu*. Največja zasluga za lepo urejena grobišča v Črnem Dolu in v Dletu gre bistrškemu županu Emilu Rojcu, podjetju Ipil, d.o.o., in domačinu Danilu Štefančiču, ki je kot eden izmed številnih gozdarjev kar 40 let skrbel, da grob ni šel v pozabo. Na njegovo pobudo je bil s pomočjo domačinov že dvakrat obnovljen. ●

**Do specialista
v manj kot
3 tednih!**

Dobro je biti sam svoj mojster.
A ne, ko gre za zdravje.

Halo zdravje

080 26 64

**Sklenite zdravstveno
zavarovanje Specialisti in
si že od 9,43 € na mesec
zagotovite kakovostno
ter hitro specialistično
obravnavo.**

V primeru zdravstvenih
težav se splača imeti
zanesljivega partnerja.

Specialisti

Več informacij vam je na voljo na spletni strani Triglav, Zdravstvene zavarovalnice, d.d.,
kjer so dostopni tudi splošni pogoji zdravstvenih zavarovanj.

Vaš partner za zdravje.

triglavzdravje

triglavzdravje.si

VAJA OB MNOŽIČNI NESREČI NA ŽELEZNIŠKIH TIRIH TRNOVO 2017

V soboto, 16. septembra, so na Centru za obveščanje nekaj po 9. uri zjutraj prejeli klic o prometni nesreči na cestnem prehodu čez železniško progo na Gubčevi ulici v Ilirski Bistrici. V nesreči so bili udeleženi potniški vlak, kombinirano vozilo, osebni avtomobil in tovorno vozilo za prevoz nevarnih snovi, a je šlo k sreči le za vajo!

Civilna zaščita Občine Ilirska Bistrica in Gasilska zveza Ilirska Bistrica sta v sodelovanju s Slovenskimi železnicami pripravili vajo ob množični nesreči na železniškem prehodu.

»Današnja vaja je bila prikaz nesreče na železniškem prehodu, v kateri je bila udeležena tudi cisterna za prevoz nevarnih snovi, zato smo območje zaprli in gasilci ter reševalci s svojimi vozili niso mogli blizu. Vsa reševalna vozila so čakala na križišču pri Špehu. S tem smo vajo malo zakomplicirali, da ni vse tako enostavno. Na kraju nesreče se je ponesrečenec v okviru primarne triaže prednostno razvrstilo v različne prioritete skupine, potem pa so jih gasilci z nosili transportirali na varno področje nasproti križišču, kjer je bilo mesto zdravstvene oskrbe in so bili postavljeni štirje šotori za sekundarno triažo ponesrečenih v tej množični nesreči,« je pojasnil poveljnik Civilne zaščite Občine Ilirska Bistrica **Janko Slavec**.

V državnem in regijskih načrtih zaščite in reševanja je določeno, da je množič-

na tista nesreča, v kateri je naenkrat poškodovanih več kot 10 oseb. Množične nesreče presegajo zmožnosti dežurnih reševalnih služb, zato je potrebno aktivirati dodatne reševalne ekipe. Za učinkovito reševanje pa je zelo pomembno, da imajo reševalci, ki prvi pridejo na kraj nesreče, na razpolago dovolj reševalne opreme, zato so na Vaji ob množični nesreči na železniških tirih Trnovo 2017 preizkusili tudi prikolico za množične nesreče. »Prvič smo preizkusili prikolico za množične nesreče, ki je posebej za to priložnost prispela iz Kopra. Prikolica je opremljena za oskrbo približno dvajsetih ranjencev, ima razsvetljavo, različna nosila, medicinsko pomoč, opornice, motorne žage, reševalno opremo za nesreče, prvo medicinsko pomoč in štiri triažno barvno označene šotore – zelenega za nepoškodovane, rumenega za lažje poškodovane, rdečega za ponesrečence s hudimi telesnimi poškodbami in črnega za preminule,« je uporabnost prikolice pri tako zahtevnih nesrečah opisal Slavec.

Vseh 87 udeležencev nesreče je ekipa iz Zdravstvenega doma Ilirska Bistrica opremila s tablicami glede na resnost poškodbe, masker pa je poskrbel za avtentičen izgled ranjencev in lažje prepoznavanje zahtevnosti poškodb. Nepoškodovane in lažje poškodovane ponesrečence so ekipe prepeljale v Dom na Vidmu, kjer je bil organiziran logistično-oskrbovalni center s stoli, mizami in posteljami za vse udeležence. Ranjenci s hujšimi poškodbami so bili z reševalnimi vozili prepeljani v fiktivno bolnišnico, ki se je skupaj s heliportom in mrtvašnico nahajala na parkirišču za Domom na Vidmu.

Gasilski štab za vodenje velike intervencije je z vodjo intervencije Denisom Slavcem na čelu vodil celotno operacijo in klical različne sile za pomoč in reševanje. Gasilske enote so posredovale tudi pri preprečevanju ekološke katastrofe z

uspešno sanacijo razlite nafte.

Glavni namen prve tako obsežne vaje na Bistriškem je bil preveriti možnost sodelovanja sil za zaščito, reševanje in pomoč iz bližnje okolice ter sosednje Hrvaške. »Naše sodelovanje s hrvaškimi kolegi ima dolgo tradicijo in trdne temelje, saj sodelujemo pri vseh vajah in se redno vabimo na tovrstne dogodke. Hrvaški kolegi pridejo k nam in mi gremo k njim. Gasilci so s Hrvati pobrateni in se srečujejo na usposabljanjih ter raznih srečanjih. Sporazumi o sodelovanju so že podpisani in v realni situaciji na pomoč pokličemo tako gasilske kolege iz DVD Opatija in DVD Kras Šapjane kot tudi Nujno medicinsko pomoč iz Opatije,« je pristne odnose s hrvaškimi kolegi opisal Slavec.

Pri vaji so sodelovale enote Gasilske zveze Ilirska Bistrica, Liburnije iz Opatije in Šapjan. Svoje bogato znanje v nudenju nujne medicinske pomoči so prikazale ekipe Nujne medicinske pomoči iz Zdravstvenih domov Ilirska Bistrica, Postojna, Sežana, Izola in Opatija. Poleg Civilne zaščite in pripadnikov Slovens-

kih železnic, ki so nudili prvo psihosocialno pomoč na kraju nesreče, so pri vaji sodelovali tudi policija, komunala, skavti, taborniki, prostovoljne enote, organizacije in društva, ki so vključena v sistem zaščite in reševanja na nivoju občine in širše regije.

O res velikem obsegu vaje priča podatek, da je na njej sodelovalo 320 ljudi – od tega 87 statistik in kar 104 gasilci. V intervencijo je bilo vključenih 37 različnih služb. Vajo si je ogledal tudi župan Občine Ilirska Bistrica Emil Rojc, ki je skupaj s številnimi občani z zanimanjem spremljal dogajanje na prizorišču.

Vaja je bila po ocenah vseh sodelujočih uspešna, najbolj izčrpno oceno pa je podal gasilski poveljnik obalno-kraške regije **Marko Adamič**: »Pohvaliti moram vse, ki ste pripravili to vajo, saj je bila izredno dobro izpeljana in poškodovanci so bili dobro označeni. Današnja vaja je bila zelo obsežna, saj bi v realnih okoliščinah ob takšni nesreči potrebovali še enkrat toliko ljudi za reševanje. Na pomoč bi poklicali še gasilce iz Sežane, Postojne in Kopra. Zaradi razlitja nevarnih snovi je bila vaja še toliko bolj zahtevna, saj se je moralo ranjence ročno nositi do varnega območja. Pomembno je, da se znajdemo, se prilagodimo situaciji in smo pripravljeni na vse. Čestitam vsem!« ●

KOLIKO NAS »STANE« OGREVANJE?

V vsakodnevem pogovoru beseda večkrat nanese »poleg obveznega vremena« tudi na ceno ogrevanja, glede na to, kateri energent uporabljamo. No, prav to, koliko nas stane ogrevanje oz. pravilneje, koliko nas stane toplotna energija, dobljena iz posameznega energenta, bomo poskušali pojasniti in prikazati v tem prispevku. Cene energije so izračunane iz povprečnih cen energentov med

ponudniki na našem trgu, iz kurilnosti posameznih energentov in izkoristkov kurilnih naprav, kar nazorno prikazujejo spodnji diagrami in tabele.

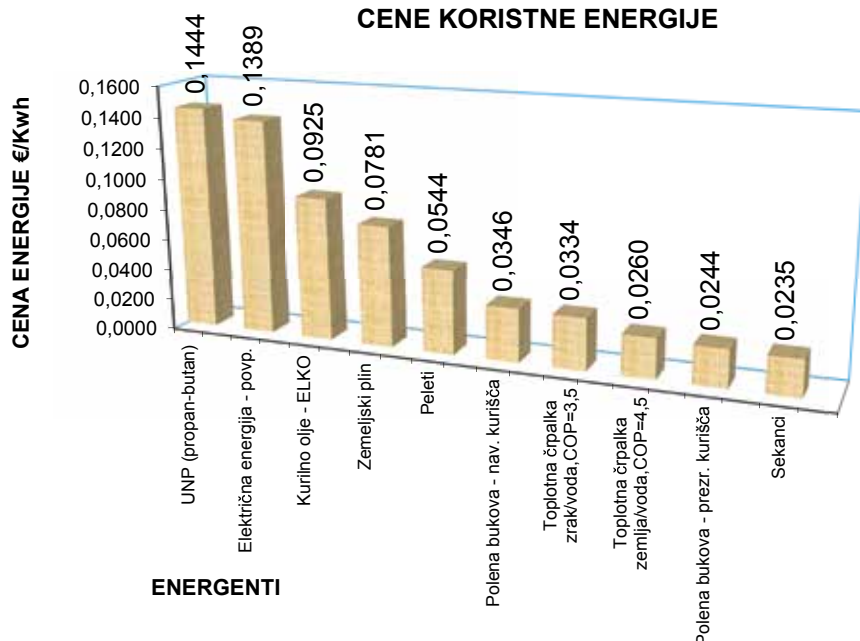
Pozorni moramo biti na dve oz. tri stvari, in sicer:

- cene energije iz lesne biomase lahko precej odstopajo, saj je kurilnost zelo odvisna od kvalitete lesne biomase in vsebnosti vlage v njej;

- grelna števila pri toplotnih črpalkah (GŠ, COP, SPF) so odvisna od temperature medija, kjer toploto odvzamemo in temperature medija, kamor toploto oddajamo, standard pa podaja grelno število za točno določene temperature medijev;
- (Posebno pri toplotnih črpalkah zrak/voda se grelno število s padanjem zunanje temperature zraka občutno zmanjšuje.)
- izkoristki grelnih naprav nihajo v odvisnosti od vrste nastavitve in ohranjenosti (vzdrževanja) grelne naprave.

PRODAJNE CENE ENERGENTOV KONČNE IN KORISTNE ENERGIJE					
september 2017					
Energent	Prodajna cena EUR/ enota	Kurilnost kWh/ enota	Končna energija EUR/kWh	Izkoristek %	Koristna energija EUR/kWh
UNP (propan-butan)	0,936 EUR/l	7,2 kWh/l	0,1300	90	0,144
Električna energija - povp.	0,132 EUR/kW	1	0,1320	95	0,139
Kurilno olje - ELKO	0,786 EUR/l	10,0 kWh/l	0,0786	85	0,092
Zemeljski plin	0,668 EUR/Nm ³	9,5 kWh/Nm ³	0,0703	90	0,078
Peleti	0,245 EUR/kg	5,0 kWh/kg	0,0490	90	0,054
Polena bukova - nav. kurišča	50,000 EUR/pm	2410 kWh/pm	0,0207	60	0,035
Toplotna črpalka zrak/voda, COP=3,5	0,117 EUR/kW	3,5 (COP)	0,0334	100	0,033
Toplotna črpalka zemlja/voda, COP=4,5	0,117 EUR/kW	4,5 (COP)	0,0260	100	0,026
Polena bukova - prezr. kurišča	50,000 EUR/pm	2410 kWh/pm	0,0207	85	0,024
Sekanci	16,000 EUR/nm	800,0 kWh/nm	0,0200	85	0,024

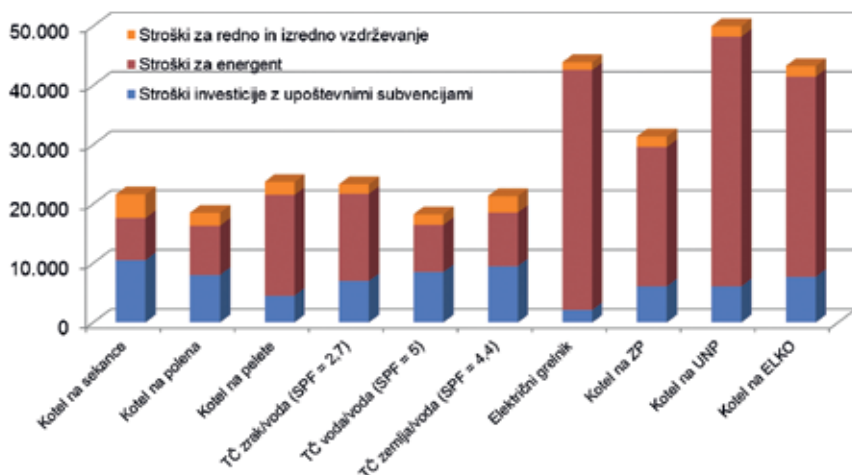
CENE KORISTNE ENERGIJE

Zgoraj in levo so prikazani le tekoči stroški za ogrevanje, ki ne vključujejo stroškov investicije ob morebitni nabavi/zamenjavi kurilne naprave.

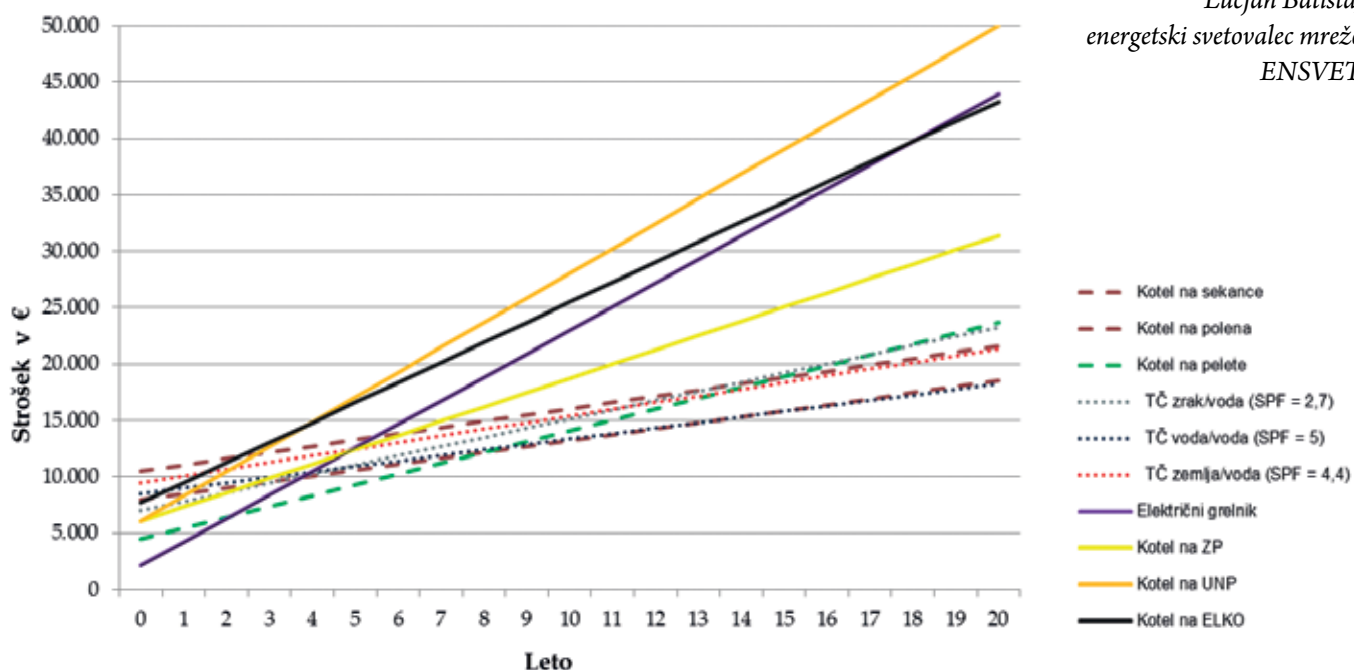
Diagrama na naslednji strani prikazuje vse stroške pri ogrevanju v našem gospodinjstvu oz. obratovalne stroške – torej stroške nabave kurilne naprave, stroške vzdrževanja in nabave energenta za obdobje 20 let pri letni porabi 15.000,00 kWh (približno 1500 l kurilnega olja, ali 6–8 pm polen).

Vsa dodatna pojasnila o učinkovitosti rabi energije in obnovljivih virih energije kot tudi o možnosti pridobivanja sredstev EKO sklada dobite:

- v vaši svetovalni pisarni v Domu na Vidmu (vsak petek po predhodni najavi na tel.: 05/71123 ali na 05/7141361),
- po mailu: spe.ilirskabistrica@gmail.com ali
- na Eko skladu: ekosklad.si, eko-sklad@ekosklad.si: na tel.: 01/241 48 20 vsak ponedeljek, sredo in petek med 13. in 14.30 uro ali na brezplačnem telefonu **0801669**. ●

Svetovalna pisarna ENSVET
Ilirska Bistrica
Lucjan Batista,
energetski svetovalec mreže
ENSVET

OBVESTILO

Občina Ilirska Bistrica obvešča, da so se gradbena dela 3. faze *Varne poti v šolo* na parkirišču ob Zdravstvenemu domu Ilirska Bistrica zavlekla. Kot naročnik je nemudoma posredovala pri pristojnem izvajalcu del a neuspešno, saj Občina Ilirska Bistrica nima potrebnih vzvodov, da bi izvajalca del prisilila k večji dinamiki dela.

Občankam in občanom se opravičujemo za nastalo zamudo in vas prosimo za razumevanje. ●

Občina Ilirska Bistrica

PRAVLJIČNA NOČ NA GRADU PREM

Na gradu Prem bomo letos drugič zapored pripravili *Pravljično noč*. Pravljicam bodo v soboto, 28. oktobra, lahko prisluhnili tako otroci kot odrasli.

Špela Pahor je o pomenu in pripovedovanju pravljic zapisala, da so pravljice nastale v času, ko ljudje še niso poznali pisave. Prehajale so z očeta na sina, prenašale so se od ust do ust, iz roda v rod. Pri tem so se spreminjale in preoblikovale. V ustnih kulturah so se morali pripovedovalci prilagajati svojim poslušalcem, njihovu okusu, mišljenju, načinu življenja. Izročilo se

je tako spreminjalo hkrati s spremenjenim načinom življenja, toda tudi ustne kulture so znale ceniti osebno ustvarjalnost posameznih pripovedovalcev, če se v svojih izvirnih zamislih niso preveč oddaljevali od tradicije.

Pravljično noč bodo za nas pričarali pripovedovalci Zavoda za kulturo in izobraževanje Deveta dežela, ki se ukvarja

predvsem s pripovedovanjem zgodb. Združuje diplomante različnih družboslovnih in humanističnih smeri, ki so se izšolali v *Pripovedovalski šoli Pripovedovalskega Varieteja*. Izkušnje so pridobivali na številnih pripovedovalskih dogodkih za odrasle in otroke. Kot kolektiv razvijajo pristop, ki združuje sodobno pripovedovanje, odrske tehnike in raziskovanje ljudskega slovstva.

Otrokom bomo pravljice pripovedovali ob 16. uri. Po koncu pripovedovanja ob 17. uri pa bomo skupaj z otroki ustvarjali na delavnicah na temo *Noči čarovnic*. Takrat pa pridejo na vrsto tudi starši in odrasli, da prisluhnejo zanimivim zgodbam, ki jih bodo za nas pripravili člani Zavoda Deveta dežela.

Vljudno vabljeni na grad Prem! ●

Mateja Kakež, PMK

**PRAVLJIČNA NOČ ČAROVNIC
NA GRADU PREM**

sobota, 28. 10. 2017

16.00 - pripovedovanje pravljic za otroke
17.00 - pripovedovanje pravljic za odrasle
17.00 - ustvarjalne delavnice za otroke

Vabimo otroke in odrasle na prijetno druženje
ob pripovedovanju pravljic.

Vstop prost!

GRAD PREM
POKRAJINSKI MUZEJ KOPER
KOPER REGIONAL MUSEUM

TIC
ILIRSKA BISTRICA

OBČINA ILIRSKA BISTRICA

Deveta Dežela

NOVOST – SPLETNA APLIKACIJA E-TURIZEM

AJPES bo s 1. decembrom 2017 vzpostavil Register nastanitvenih obratov (RNO) in spletno aplikacijo oziroma spletni servis za vođenje podatkov o gostih in prenočitvah (eTurizem).

Izvajalci nastanitvene dejavnosti bodo morali obstoječe nastanitvene obrate, vpisati v RNO v zakonsko določenem trimesečnem roku za vpis (prehodnem obdobju), torej od 1. decembra 2017 do 28. februarja 2018.

Izvajalci nastanitvene dejavnosti bodo v prehodnem obdobju podatke o gostih in prenočitvah (iz knjige gostov) začeli poročati preko spletne aplikacije eTurizem ali preko spletnega servisa AJPES s prvim dnem naslednjega meseca po vpisu v RNO, torej od 1. januarja 2018 dalje.

Od 1. marca 2018 dalje poročanje v starem sistemu ne bo več mogoče. Izvajalci nastanitvene dejavnosti bodo začeli s poročanjem o gostih in prenočitvah preko spletnega portala AJPES z dnem vpisa v RNO.

BISTRIŠKI FANTJE NA VIZITI

V petek, 15. septembra, je 18 fantov iz Občine Ilirska Bistrica z izjemno vnemo in strastjo ter veliko podporo staršev znova obudilo običaj vizite v domačem kraju.

vozu. Rože iz krep papirja v barvah slovenske zastave so krasile naborniški voz z domiselno okrašenim traktorjem. Ob zvokih harmonike, petju slovenskih narodnih pesmi in s plesnimi koraki so pozdravili navdušene mimoidoče.

Po domači dobrodošlici so se vizitanti odpravili v Park vojaške zgodovine v Pivko, kjer so se skupaj s fanti letnika 1999 iz Občin Pivka, Divača, Komen in Hrpelje–Kozina seznanili z dolžnostmi in pravicami vojaškega obveznika.

Tradicija vizite na Bistriškem sega v drugo polovico 18. stoletja, ko so v času vladavine cesarice Marije Terezije novačili slovenske fante v cesarsko vojsko. Skozi čas se je režim vojaških obveznosti spreminjal, ampak ne glede na to kakšen je bil, je vizita odpirala vrata v svet vojaških obveznosti. Čeprav v samostojni Sloveniji obveznega služenja vojaškega roka že dolgo ni več, pa je ohranjanje domače etnološke kulturne dediščine del tradicije, ki jo je vredno ohranjati in negovati še naprej. ●

Nabornike je na Placu toplo pozdravila predstavnica Turističnoinformacijskega centra (TIC) Ilirska Bistrica Maja Uljan in jim čestitala ob tej posebni priložnosti. V imenu Občine Ilirska Bistrica jim je izročila priložnostno darilo, ki ga tradicionalno prejmejo mladi fantje na viziti, in sicer pršut, ter jim zaželela čim več mirnih dni.

Fantje, ki so si posebej za ta dogodek naredili bele srajce, na katere so pripeli rožo in pisan trak, so se v družbi deklet njihove generacije v središče mesta pripekljali na bogato okrašenem naborniškem

HARIJSKI LIKOF 2017 V ZNAMENJU BUČ IN OHCETI

Harijci so v nedeljo, 17. septembra, že devetič zapored pripravili Bučjado, ki je obiskovalce vabila z dobrotami iz buč.

Zakaj so ob letošnjem likofu na prvo mesto postavili prav buče, je pojasnila članica Kulturno etnološko turističnega športnega društva Alojzij Mihelčič Harije Alenka Penko: »Preprosto zato ker je bila nekoč buča poleg krompirja, zelja in fižola stalnica skromnega brkinskega jedilnika. V slast je šla ljudem in živalim. Prava revolucija pa je bila, ko smo ugotovili, da se buče lahko tudi »poha«, kajti tako smo dobili nadomestek za prepotrebno meso. In vsi so trdili, da je buča veliko boljša kot meso – normalno, ker mesa ni bilo!«

Meso se je včasih jedlo le ob posebnih priložnostih, kot sta bili košnja in žetev,

ko so gospodinje pripravile bogato kosilo. Na kmetih se je drugače jedlo hrano iz preprostih sestavin in mednje vsekakor sodi tudi buča, ki ne potrebuje posebne pozornosti pri vzgoji. »Buča je veliko bolj prikladna kot fižol, saj za rast ne potrebuje kakšnih količev in ni je potrebno okopavati kot zelje in krompir. Ni potratna in ne zaseda prostora na njivi, saj buče sadimo tik ob meji, včasih prav v »jamče«, gojenje te nezahtevne vrtnine opiše Penkova.

»Po drugi strani pa je buča zelo občutljiva na muhasto vreme, saj ne mara nizkih spomladanskih temperatur kot tudi ne velike poletne pripeke – torej vsega tistega, kar so nam zadnja leta prinesle toplotne spremembe,« ugotavlja Penkova. Kljub vremenskim neprilikam so Harijci zbrali zadostno količino buč, da so za obiskovalce Bučjade 2017 pripravili tipično brkinsko jed z imenom ždruć. V tookusno jed iz kuhanega krompirja, zabeljenega s panceto in mastjo, so dodali buče in z njo nasitili lačne želodce obiskovalcev. Za vse oboževalce sladkega so pripravili pito, zavitek in ostale dobrote z bučnim

nadevom. Prvič so spekli celo kolač iz buč za poroko, ki so jo pripravili ob letošnjemu likofu.

Ob 16. uri se je Brakov ženin odpravil po nevesto k Pwšterjovim, ker pa sta bili njegova bala in dota preskromni, da bi odkupil nevestin kolač, so ga »zašran-gali«. S pomočjo bogate nevestine priče iz daljne Amerike in z veliko ročnih spretnosti je ženinu le uspelo prepričati vaške fante, da je iz pravega testa in pot do nevestinega srca je bila odprta.

Za glasbeni program so poskrbeli člani ansambla Rojčevih 5 in Tria Turn, člani Brštulin bande in člani igralske skupine KETŠD Alojzij Mihelčič Harije, ki so ponovno dokazali, da so mojstri improvizacije. ●

RALLY KRAS–BRKINI 2017

»Prejšnje leto je bil v ospredju Kras, letos pa so bili na vrsti Brkini. Odločili smo se, da prevozimo celotne Brkine – od Divače do vasi Tatrate in čez Harije v Ilirsko Bistrico. Nazaj v Divačo se vrnemo po Vremški dolini,« je letošnjo 71 km dolgo krožno vožnjo opisal predsednik Balilla kluba Divača Nenad Majkič.

Sto ljubiteljev starodobnih vozil, ki so na Bistriško prispeli s kar sedemdesetimi vozili in štirimi motocikli, si je na prvem postanku ogledalo Park Breda. Egon Zevnik in ostali člani Društva ljubiteljev železnice Ilirska Bistrica so gostom predstavili lokomotivi Bredo in Meh ter muzejski vagon. S pomočjo pristnih računalniških simulacij so se skupaj vrnili v čase, ko je Breda še vozila po železniških tirih.

Svoje jeklene konjičke so nato zapeljali še v središče mesta, kjer so jih pričakali

Jasenski kerglci. Po glasbenem uvodu je sledil pozdrav predsednika Balilla kluba Nenada Majkiča in bistriškega organizatorja srečanja ter vidnejšega člana kluba Dušana Franka. Na odru se jima je pridružil tudi podžupan Občine Ilirska Bistrica Peter Štavar, ki se jim je zahvalil s prisrčnim voščilom: »Lastniki starodobnikov s svojo vztrajnostjo in predanostjo pri ohranjanju tehnične dediščine skrbite, da se lepota tehnike in oblikovalstva preteklih časov ohranja tudi v prihodnosti. Posebna mera potrpežljivosti in ljubezni

je potrebna, da se ohranijo vozila v čim bolj izvirnem stanju, brez da bi jih preveč načel zob časa. Vaš trud in vaša prizadevanja se poplačajo le s tem, da vozilom z vašo pomočjo vdahnete dušo.« Največ zanimanja med obiskovalci srečanja je požela Fiat Balilla, ki je bila najstarejše vozilo tega dogodka, saj je bila izdelana daljnega leta 1932. Obiskovalci so si lahko ogledali še druge znamke vozil, ki izhajajo iz različnih časovnih obdobij. Ljubitelji starodobnikov so si pod vodstvom lokalne vodičke ogledali Hodnikov mlin, Čebelarški dom, izvir Sušca in staro mestno jedro. Po ogledu so čas izkoristili še za prijetno druženje.

»Vožnja je bila lepa, saj so brkinske ceste manj prometne in so kot nalašč za uživanje v neokrnjeni pokrajini v osrčju Brkinov. Uživali smo v prelepem razgledu. V enem trenutku je bilo deževno in megleno, v drugem pa se je nebo razjasnilo in pozdravilo nas je sonce. Ilirska Bistrica se je pokazala kot odlična izbira. Naslednje leto obiščemo Kras, leto kasneje pa se zopet vidimo,« navdušenja nad uspešnim srečanjem na Bistriškem ni mogel skriti Majkič. ●

11. TRADICIONALNO SREČANJE NOTRANJSKO- PRIMORSKE REGIJE ZDRUŽENJ ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIČKOV

»Današnje druženje je dokaz, da smo šoferji in avtomehaničniki pomemben člen našega vsakdanjega življenja. Vsi raznovrstni izdelki, ki so življenjskega pomena, se prepeljejo z našimi tovornjaki po vsej Sloveniji in širni Evropi,« je pomen združenja pojasnil predsednik ZŠAM Ilirska Bistrica Franci Pugelj.

»Člani ZŠAM poskušamo izboljšati razmere na naših cestah in poskrbeti za varnost pešcev in otrok na cesti. Najmlajše učimo prometnih predpisov in s Svetom za preventivno vzgojo v cestnem prometu sodelujemo pri vseh problematikah mestnega prometa. Člani našega združenja v sodelovanju s policisti v prvih dneh šolskega leta pomagamo otrokom, da varno in brezskrbno prihajajo v šolo. Z osnovnimi šolami tudi aktivno sodelujemo pri opravljanju kolesarskega izpita,« je aktivnosti združenja predstavil Pugelj.

Člani združenja, ki letos praznuje 61-letnico neprekinjenega delovanja, so srečanje otvorili s povorko tovornih vozil, ki je krenila na pot izpred parkirišča na Transportu in po častnem krogu okrog mesta do parkirišča za Domom na Vidmu. Srečanja, ki je letos potekalo v Ilirski Bistrici, so se poleg domačih članov udeležili tudi članice in člani ZŠAM Cerkljanske, Idrije, Logatec, Postojna in Vrhnika. Po uvodnem delu je sledil kratek

kulturni program, ki so ga s plesnimi koraki popestrili otroci iz plesne skupine Osnovne šole Toneta Tomšiča Knežak. Vse ljubitelje harmonike pa je navdušil enajstletni Kristjan Jenko, ki mu je bila že v zibelko položena ljubezen do narodno-zabavne glasbe, saj je pravo diatonično harmoniko prijel v roke pri štirih letih, za sedmi rojstni dan pa je dobil čisto pravo frajtonarico. Prvih tonov in melodij ga je naučil svetovni prvak Niko Poles. Sedaj pa pod mentorstvom priznanega virtuoz in učitelja diatonične harmonike profesorja Zorana Lupinca pridno nadgrajuje svoje znanje. Po končanem uradnem delu sta sledila druženje in zabava s Triom Turn. ●

**VAŠ PARTNER, ZA VEČJO VARNOST
NA CESTI Z NEVARNIM BLAGOM**

ADR

- ▶ PREGLEDI VOZIL
- ▶ PREIZKUSI CISTERN
- ▶ USPOSABLJANJE VOZNIKOV
- ▶ KONTROLA TAHO IN OH
- ▶ PREGLEDI GASILNIKOV
- ▶ TEHNIČNI PREGLEDI
- ▶ REGISTRACIJA VOZILA
- ▶ CEMT PREGLEDI

✉ tib-storitve@tib.si
🌐 www.tib-storitve.si

modra številka
080 80 19

ORATORIJ 2017: DOTIK NEBES

Na Oratoriju so bili 103 udeleženci in več kot 50 animatorjev. Letošnji Oratorij je nosil naslov *Dotik nebes*, saj smo spoznavali Marijino življenje. Teden, ko je otroški smeh vsak dan odmeval po dvorišču župnišča v Ilirski Bistrici, se je začel v ponedeljek, 21. avgusta, ob 9. uri (za animatorje pa kar dve uri prej). Še zaspani otroci so kmalu postali polni energije zahvaljujoč živahnim igram, pesmim in bansom.

Po uvodni jutranji molitvi smo se naučili oratorijsko himno *Marija, ti mati*, ki ji je sledil dvig zastave in ogled krajše gledališke predstave o Marijinem življenju. Skupaj z župnikom smo povzeli zgodbo in iz nje nauk. Nato smo se razdelili v skupine po starosti, ki jih imenujemo kateheze, in se še bolj poglobili v duhovni pomen Marijinih dejanj. Ker so se naši možgani precej iztrošili, smo potrebovali novo zalogo energije, ki smo jo dobili s sadno malico. Kmalu smo preizkusili svoje spretnosti na delavnicah, kjer ni manjkalo izvirnih idej in smešnih pripetljajev. Prazni želodčki so nas opozorili na čas kosila, ki so ga pripravile pridne roke naših kuharic. Po kosilu je bil čas za sprostitve, barvanje animatorjev s kredami, nogomet, ... Ob 14. uri smo se spet zbrali v krogu in končno so se začele vsakodnevne velike igre. Cilj iger se je od dneva do dneva razlikoval, a vedno smo pomagali Sve-

ti družini. Dan smo zaključili s himno, spustom zastave in molitvijo.

V sredo je oratorijski dan potekal drugače. Namesto na dvorišču župnišča smo se zbrali v Harijah, od koder smo roma-

li na Soze. Med potjo smo se spočili in igralci so nam zaigrali gledališko igrico. Ko smo prispeli na Soze, smo imeli sveto mašo v tamkajšnji cerkvi. Pot smo nadaljevali še nekaj metrov naprej do ribiške kočice, kjer smo imeli kosilo in velike igre. Te so bile v petek popolnoma drugačne – namreč težko pričakovane velike vodne igre. Otrokom najljubši je bil vodni tobogan.

Oratorij smo zaključili v nedeljo, 27. avgusta, s sveto mašo v cerkvi sv. Petra. Zbrali smo se vsi udeleženci Oratorija v modrih oratorijskih majicah. V cerkvi so zadonele pesmi preteklega tedna iz ust otrok, polnih lepih vtisov in spominov na prečudovito preživele skupne dni.

103 udeleženci in 50 animatorjev se iskreno zahvaljujemo sponzorjem in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali pri izvedbi tako uspešnega dogodka. ●

Animatorji Oratorija 2017:
Dotik nebes

PRIMORSKO LJUDSTVO SE JE OSVOBODILO SAMO

Velika množica obiskovalcev s cele Primorske, iz zamejstva, drugih koncev Slovenije in tudi iz Hrvaške, Srbije ter Bosne in Hercegovine, ki je napovedano slabo vreme ni ustavilo, je 15. septembra v Novi Gorici oživila spomina na priključitev Primorske k matični domovini, ki je bila eden pomembnejših dogodkov pri združevanju slovenskega naroda v eno državo. Proslave smo se udeležili tudi člani ZZB Ilirska Bistrica in veliko ostalih Bistričanov.

Če ne bi bilo upora Primorcev, bi meja z Italijo še vedno potekala na Postojnskem. »Primorsko ljudstvo se je osvobodilo samo in v zgodovini mu nihče ni nič dal, pa tudi nič vrnil,« je na odru pod naslovom *Glas svobode* zatrdil **Janez Stanovnik**. »Svobodo so si Primorci z uporom izborili sami,« mu je nekaj ur kasneje na osrednji slovesnosti pritrdil predsednik Državnega

sveta **Mitja Bervar Stanovnik**, ki je za govorniškim odrom strnjeno in lucidno opravil nalogo, ki je ne bi mogel nihče drug v državi. Kot živa priča je pripovedoval o Pariški mirovni konferenci, po kateri so podpisali pogodbo, ki je določila takratne in sedanje meje Slovenije. »Primorska se je osvobodila sama,« je večkrat ponovil in poudaril. »Primorska je bila odločilen korak, kajti teritorialna enotnost je bila predpogoj naše državnosti. Primorski se moramo zahvaliti, da danes imamo to, kar imamo.«

Stanovnik je ošvrknil ležernost in nečimrnost takratnih in današnjih oblastnikov. Ko je omenil, da je Winston Churchill po vojni izgubil volitve, se je obrnil k Borutu Pahorju in z nasmehom dejal: »Ja, gospod predsednik, izgubil je volitve,« in zaključil: »Slovenci s Primorci na čelu smo prišli do lastne države, ker smo se držali partizanskega načela, da je bolje umreti pokončno, kot živeti na kolenih in s sklonjeno glavo.« ●

Stanislav Zver

PASJI POUK SE JE ŽE ZAČEL. NE ZAMUDITE!

Prvo septembrsko nedeljo je bilo na Črnih njivah zelo živahno. Ilirskobistriško Kinološko društvo je pripravilo uvodno srečanje oziroma kot rečejo v šolstvu »informativni dan« za vse lastnike, ki želijo izšolati svoje mlade štirinožne kosmatince. Odziv je bil presenetljivo velik, zato bo šolanje potekalo v več skupinah, prilagojenih starosti in karakterju psov.

Veseli nas, da se lastniki oz. vodniki zavedajo odgovornosti do svojega psa, do okolice in družbe, saj so se psi iz ostrih, na verigo pripetih čuvajev, v zadnjem desetletju prelevili v nekažne družinske člane in nesebične družabnike.

Čeprav ste »vpis« že zamudili, ni nikoli prepozno, da se nam pridružite. Na vadišču nas najdete vsako nedeljo med 9. in 12. uro. ●

Kinološko društvo Ilirska Bistrica

BISTRIŠKI ODMEVI – SEPTEMBER 2017

60 LET OD ZAKLJUČKA NIŽJE GIMNAZIJE

»Neža Maurer nas je učila slovenščino. Pod njenim vodstvom smo izdali prvi šolski časopis Brinje, ki na Osnovni šoli Dragotina Ketteja izhaja še danes in zaradi tega smo izjemno ponosni,« se šolskih dni spominja ena od učenk v nižji gimnaziji Marija Barbiš.

Marija Barbiš (dekliško Ražem) je gulila klopi tedanje nižje gimnazije, ki je domovala v danes zgledno obnovljenem samostanu šolskih sester de Notre Dame v Domu matere Terezije v Trnovem. »Na začetku takratne prve gimnazije nas je bilo v razredu 33, z leti pa se je število zmanjšalo,« pravi Barbiševa o

vojni generaciji *dijakov*, ki so se rodili med letoma 1939 in 1943 ter prihajali iz celotne bistrške občine – iz Jelšan, Brkinov, Čičarije in Zgornje Pivke.

Pred diamantnim jubilejem so se srečali kar petkrat. Prvič so se videli deset let po zaključku šolanja. Z drugim srečanjem so obeležili četrto stoletje od konca gimnazije. Nato so se dobili še pet let kasneje na biserni obletnici. Na vnovično snidenje so čakali kar devetnajst let, naslednje leto pa so skupaj proslavili še pol stoletja šolanja.

V soboto, 16. septembra, so se za 60-letnico zbrali v Gostilni pri Matetu, nato pa so se odpravili proti Turistični kmetiji Bubec, kjer se jih je zbralo le trinajst. »Nekaj naših sošolcev se letošnjega srečanja žal ni moglo udeležiti, so pa obljubili, da naslednje leto zagotovo pridejo,« doda Barbiševa. Ob okusnem kosilu, prijateljskem kramljanju in obujanju spominov je čas prehitro minil in sobotno popoldne se je prevesilo v večer. Zbrani so se strinjali, da se odslej srečajo in poveselejo vsako leto. ●

VRBOVSKE ŠJME OBČUDOVALI TUDI V SRBIJI

FECC je kratica za *Evropsko združenje karnevalskih mest in skupin*, katerega član je tudi *Kulturno društvo Šjme Vrbovo*. Mesta, ki so pridružena FECC-u organizirajo poletne karnevale kot turistični dogodek.

Ponekod različna dogajanja (otroški karneval, delavnice, koncerti, sejmi, različne razstave, ...) trajajo ves teden, vse skupaj pa se zaključijo z velikim karnevalom, na katerem sodeluje med 1000 do 2000 mask, dogodek pa si ogleda preko 10.000 ljudi. Karnevali so zelo barviti, saj se vse skupine zelo potrudijo z izdelavo čim boljše maske in pospremljeni z obilo dobre glasbe, plesa in smeha.

Na poletnih karnevalih člani vrbovskih Šjm ne nastopamo z etnološko masko, po kateri smo poznani v Sloveniji in sosednjih državah, pač pa v bolj poletni opravi. Nosimo jo že deseto leto. Je zelo izvirna, zanimiva, izdelana iz naravnih materialov, zato nam ne zmanjka povabil na sodelovanje.

Letos smo se odzvali vabilu na povorko v mestu Leskovac, kamor smo se napotili prvič, na karnevalu v mestu Šabac pa smo nastopili že petič. ●

Irena Štemberger

ALI JE SPREMENJEN NAČIN ZBIRANJA ODPADKOV UČINKOVIT?

Eden izmed ciljev, ki smo si jih v Javnem podjetju Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o., zastavili pred spremembo načina ločevanja odpadkov, je bil zmanjšanje količine odloženih odpadkov. Po skoraj dveh letih od uvedbe novega načina ločevanja odpadkov lahko rečemo, da smo zmanjšali delež odloženih odpadkov na območju Občine Ilirska Bistrica. V letu 2015 (star način ločevanja odpadkov) smo odložili kar 72 % vseh zbranih odpadkov, medtem ko se je ta odstotek v letu 2016 zmanjšal na 45 %, v prvi polovici leta 2017 pa znaša 43 %.

Delež odloženih odpadkov bi bil še manjši, če bi povzročitelji odpadkov te pravilno in dosledno ločevali. Ob prevzemu odpadkov pri uporabnikih in na ekoloških otokih še vedno opazamo številne nepravilnosti, na katere redno opozarjamo povzročitelje. To pomeni, da se med mešanimi komunalnimi odpadki pojavljajo frakcije odpadkov, ki ne sodijo mednje (mešana odpadna embalaža, papir, steklo in številne druge vrste odpadkov). Te nepravilnosti so še veliko bolj izrazite v strnjenih blokovskih soseskah, kjer so posode za zbiranje

odpadkov namenjene večjemu številu uporabnikov in je kršitelja težko identificirati.

Posebno težavo pri ločevanju odpadkov predstavljajo ekološki otoki, ki so postali nekakšna »odlagališča« različnih frakcij odpadkov. Vemo, da so ekološki otoki namenjeni zbiranju papirja in stekla, vendar se kljub temu pogosto dogaja, da so poleg posod za zbiranje teh frakcij odpadkov odloženi tudi odpadki, ki tja nikakor ne sodijo. Najbolj problematični so ekološki otoki, ki so locirani ob bolj frekventnih cestah (Jelšane, Re-

čica) ali pa tisti, ki so nekoliko oddaljeni od naselij (Harije, Hrušica, ...). Odpadki, ki jih uporabniki v vrečah ali v razsutem stanju odložijo na ekološke otoke, niso neprijetni samo za oko, ampak predstavljajo večji okoljski problem. Izpostavljeni so različnim vremenskim vplivom – od dežja do vetrov. Veter tako odložene odpadke razpiha na ceste, kjer predstavljajo oviro v cestnem prometu in lahko privedejo celo do prometne nesreče.

V Javnem podjetju Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o. se trudimo, da bi z ekoloških otokov v čim krajšem času odstranili odpadke, ki tja ne sodijo, vendar glede na veliko število ekoloških otokov na območju občine Ilirska Bistrica so nekateri kršitelji ločevanja odpadkov hitrejši od nas. Nemalokrat se namreč zgodi, da je ekološki otok že pol ure po tem, ko smo z njega odstranili nepravilno odložene odpadke v popolnoma istem stanju kot pred čiščenjem.

O ugotovljenih nepravilnostih, ki jih v Javnem podjetju Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o. zaznamo pri izvajanju javne službe zbiranja odpadkov obveščamo organ občinskega nadzora (komunalno inšpektorico), ki je pristojen za vodenje postopkov o ugotovljenih prekrških. Postopke prenosa dokumentacije o ugotovljenih nepravilnostih bomo poskušali še pospešiti. Na ta način bo komunalna inšpektorica lahko kršitelje hitreje identificirala in odredila potrebne ukrepe za odpravo nepravilnosti ter uvedla postopke za njihovo kaznovanje.

Odpadki so skrb vseh nas, tako Javnega podjetja Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o., kjer skrbimo, da odpadke, ki nastanejo na območju naše občine, zbereмо in jih predamo v ustrezno obdelavo, kot tudi vsakega posameznega povzročitelja, ki mora odpadke pravilno ločevati. V kolikor bo vsak izmed nas korektno opravil svoj del naloge bo spremenjeni način zbiranja odpadkov prinesel še boljše rezultate, zato združimo moči in zmanjšajmo delež odloženih odpadkov pod 30 %. ●

*Javno podjetje Komunala
Ilirska Bistrica, d.o.o.*

POGOVOR O RAKU DOJK Z ANDREJO VINŠEK GRILJ, DR. MED., SPEC. DRUŽ. MED.

Rak dojk je najpogostejša oblika raka pri ženskah. Po podatkih združenja Europa Donna v Sloveniji vsako leto za rakom dojk zbolijo skoraj 1300 žensk in okoli 10 moških. Kaj bi vsaka ženska morala vedeti o tej bolezni, nam je zaupala zdravnica Andreja Vinšek Grilj, zaposlena v ambulanti družinske medicine v Zdravstvenem domu Ilirska Bistrica in strokovni vodja Skupine za samopomoč bolnikom z rakom Ilirska Bistrica.

Državni presejalni program, ki s svojo mobilno enoto gostuje po celotni Sloveniji, je namenjen ženskam med 50. in 69. letom starosti. Zakaj ravno ta starostna skupina?

Pri ženskah v starostni skupini med 50. in 69. letom je verjetnost, da zbolijo za rakom dojk največja. To potrjujejo izkušnje, pridobljene v presejalnem programu DORA, v zadnjih osmih letih pa tudi empirični podatki.

Onkološki inštitut Ljubljana je kot nosilec državnega presejalnega programa za raka dojk DORA v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije pripravil posodobljen strateški načrt, ki na novo opredeljuje načrt širitve programa DORA na območju Slovenije za obdobje 2015–2020.

Cilj programa DORA je v presejani populaciji zmanjšati umrljivost žensk za rakom dojk za 25- do 30 odstotkov. Pogoj za uspešnost program je, da se vabilu na slikanje odzove vsaj 70 odstotkov žensk. Z mamografijo lahko odkrijemo bolezenske spremembe, ki še niso tipne. Zgodnje odkrivanje raka dojk pa pomeni tudi večjo uspešnost zdravljenja in znižanje umrljivosti.

Katera starostna skupina najbolj izstopa po raku dojk v naši občini?

Vse podatke o obolevnosti in umrljivosti zaradi raka v naši državi zbira in obdeluje Register raka, ki deluje na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. Zadnje primerjave glede obolevnosti za rakom

dojk kažejo, da po ključnih kriterijih ne odstopamo od slovenskega povprečja tudi glede starostne strukture.

Starostna skupina, pri kateri se ugotovijo prvi znaki raka dojk in najbolj izstopa, je prav že prej omenjena skupina žensk v starosti med 50. in 69. letom starosti. Pomembno pa je vedeti, da smo v zadnjih letih v naši občini zabeležili kar nekaj primerov raka na dojkah pri ženskah, mlajših od 30 let. Obolevnost ni izključena niti v poznih letih, saj jo diagnosticiramo tudi po 80. letu starosti.

Kaj bi morala vsaka ženska vedeti o raku dojk?

Rak dojk je najpogostejša oblika raka pri ženskah.

Zaradi raka dojk v Evropski uniji umre vsako leto 87.000 žensk, pri nas pa okoli 400. Po podatkih Registra raka za Slovenijo je v letu 2010 zbolelo 1255 žensk in 12 moških. Tega leta je za rakom dojk umrlo 421 žensk in 7 moških. Rak dojk ni izključno bolezen žensk, saj sta med obolelimi tudi 1- do 2 odstotka moških.

Rak dojk ni ena bolezen, ampak je to ime za skupino bolezni, ki se med seboj razlikujejo po vzorcu genskih sprememb, patohistološki sliki, klinični sliki, zdravljenju in prognozi. Vsem vrstam je skupno to, da je bolezen lahko krajši ali daljši čas netipna. Ko ga ženska (moški zelo redko) zatipa, se v njenem telesu rak lahko razvija že nekaj let. Za vse bolezni, tudi za raka dojk, je značilno, da so možnosti zdravljenja veliko boljše, če ga odkrijemo v čim zgodnejši fazi.

Ključno vlogo pri zgodnjem odkrivanju sprememb igra še vedno samopregledovanje dojk pri ženskah predvsem v mlajši starostni skupini in mamografija po 50. letu. Ko ženska zatipa spremembo na dojki, je prav, da se obrne na svojega izbranega zdravnika ali ginekologa, da se dogovorita, ali je potrebno nadaljnje ukrepanje. Velikokrat zatipamo nenevarne spremembe. Pri mlajših ženskah gre večinoma za nenevarne fibroadenome dojk. To so majhne, čvrste in neboleče zatrdline, ki jih potrdimo z ultrazvokom, po potrebi tudi s citološko punkcijo in jih ne odstranjujemo. Pri ženskah v zreli dobi navadno ugotovljamo benigne cistične spremembe, ki jih prav tako potrdimo z ultrazvokom ali mamografijo in v večini primerov ne potrebujejo dodatnega zdravljenja. Dokončno diagnozo vsekakor podajo v ambulanti za bolezni dojk.

V primeru, da je družinska članica v prvem kolenu zbolela za rakom, ali je potem njena sestra, hči ali mati bolj dovzetna za raka na dojkah? Kaj priporočate v tem primeru?

Ženske, katerih sorodnica v prvem kolenu (mati ali sestra) je zbolela za rakom dojk, imajo dva- do trikrat večje tveganje, da bodo zbolele tudi same. Nevarnost je večja, če sta mati ali sestra zboleli mladi ali na obeh dojkah. Tako je pri sorodnici bolnice, ki je pred menopavzo zbolela za rakom obeh dojk, tveganje za bolezen kar devetkrat večje kot običajno. Mutacije genov, najbolj poznana sta BRCA-1 in BRCA-2, so povezane z zelo visoko ogroženostjo za raka dojk (60- do 80 odstotkov nosilcev gena zbolijo). Pomembni so še drugi notranji ali zunanji dejavniki, ki skupaj vplivajo na končno tveganje za raka dojk.

Pri ženskah z visokim tveganjem za raka dojk svetujemo samopregledovanje dojk od 20. leta starosti dalje. Pravzaprav bi morala vsaka ženska že v mladosti začeti s samopregledovanjem in tako spoznati svoje dojke. Do menopavze naj bo to reden pregled vsak deseti dan po začetku menstruacije, kasneje pa na izbran dan v mesecu. Pri samopregledovanju dojk je treba skrbno pregledati in pretipati obe dojki in biti pozoren

na zatrdline, spremembe v velikosti in obliki dojk in barvi kože, na uveličenost bradavice ali izcedek iz nje ter zatrdline. Pri opaženih spremembah se morate posvetovati z izbranim zdravnikom.

Za pomoč pri rednem mesečnem samopregledovanju sta vam na voljo tudi mobilna aplikacija in spletna stran Breast Test. Aplikacija vsebuje vedno aktualni menstrualni koledarček, ki uporabnice vsak mesec z opomnikom spomni na pregled. Vsebuje tudi preprosta navodila in slikovna gradiva, s katerimi predstavi postopek samopregledovanja dojk. Aplikacija je brezplačno na voljo v spletnih trgovinah mobilnih aplikacij (App Store, Google Play, Windows Phone Store), na mobilni telefon pa jo je mogoče naložiti tudi preko spletne strani: breast-test.com, kjer je na voljo tudi spletna različica menstrualnega koledarčka z opomnikom na samopregledovanje in predstavitev postopka samopregledovanja.

Glede na to da obolevajo vedno mlajše ženske, kdaj je pravi čas za prvo mamografijo?

Mamografija je najzanesljivejša in najnatančnejša metoda za ugotavljanje začetnih rakavih sprememb v dojkah, kjer z mamografom rentgensko slikamo dojke. Ženskam z običajnim tveganjem, torej tistim, ki nimajo nobenega od pomembnejših nevarnostnih dejavnikov (nimajo sorodnic z rakom dojk in/ali niso prvič rodile po 30. letu starosti), Evropski kodeks proti raku svetuje, naj gredo na preventivni pregled dojk z mamografijo po 50. letu starosti vsaki dve leti.

Mlajše od 50 let naj gredo na mamografijo le, če jih eden ali/in drugi nevarnostni dejavnik uvršča med bolj ogrožene. Pri mlajših so namreč dojke še pod vplivom spolnih hormonov in posledično gostejše ter manj pregledne. Ženske z večjim tveganjem so:

- ženske, ki so se že zdravile zaradi raka dojk,
- ženske, katerih mati, sestra ali hči je že bila zdravljena zaradi raka dojk,
- ženske, ki so prvič rodile po 30. letu,
- ženske, ki imajo benigne spremembe dojk, ki predstavljajo večjo ogroženo-

nost za raka dojk (bolezni z atipijami).

Bolj ogrožene ženske naj opravljajo mamografijo po nasvetu zdravnika na 12–18 mesecev med 40. in 49. letom, kasneje pa na dve leti.

Obolele ženske, pa tudi tiste ozdravljene, bi se večkrat želele pogovoriti o svoji izkušnji, a pogosto ne vedo, na koga naj se obrnejo v takšnih trenutkih. Zdravnica Andreja Vinšek Grilj, vi vodite lokalno skupino za samopomoč. Nam lahko poveste kaj več o tem?

Skupine za samopomoč imajo že dolgo tradicijo. Prva skupina žensk z rakom dojk je v Ljubljani delovala še pred uradno ustanovitvijo Društva onkoloških bolnikov Slovenije leta 1986. Predsednica društva je od letos dalje gospa Ana Žličar. Njegova častna predsednica pa je gospa Marija Vegelj Pirc, dr. med., ki je vso svojo profesionalno kariero posvetila delu z onkološkimi bolniki na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. Trenutno deluje pod okriljem Društva onkoloških bolnikov Slovenije v različnih krajih po Sloveniji 20 skupin za samopomoč, ki pa niso več namenjene izključno bolnicam z rakom dojk ampak bolnikom z vsemi vrstami raka – tako ženskam kot moškim.

Naša skupina v Ilirski Bistrici deluje četrto leto. Pred tem je večina žensk hodila na srečanja v Postojno, vendar je bližina skupine privabila še mnogo drugih bolnic. Starostna struktura članic je zelo raznolika – od dobrih 30 let starosti do častitljivih 80 let. Dobivamo se enkrat mesečno, in sicer vsak drugi četrtek v mesecu od septembra do junija v prostorih Doma starejših občanov. Na skupini se pogovarjamo o vsakdanjih težavah, s katerimi se srečujejo bolniki z rakom; izpovemo svojo zgodbo; podelimo izkušnje, nasvete. Včasih na skupino povabimo tudi kakšnega strokovnjaka (razne terapevte, strokovnjake za prehrano, zdravnike). Vse, o čemer se pogovarjamo na skupini, je zaupno in tam tudi ostane. Smo pa članice Skupine za samopomoč bolnikom z rakom aktivne tudi zunaj prostorov Doma starejših občanov. Tudi letos se bomo v rožnatem

oktobru predstavile na semanji dan na Placu s stojnico, na kateri bodo članice društva pod vodstvom koordinatorke skupine Zdenke Kaluža mimoidočim delile informativna gradiva, povezana z rakom; jih osveščale o preventivnih ukrepih in svetovale o vključitvi v preventivne programe. Tudi sicer gre velika zahvala članicam skupine, ki s svojim rednim in vedrim sodelovanjem na skupini poskrbijo, da se imamo »fino« vsak mesec. Velikokrat je namreč tisto, kar bolnik potrebuje, lepa beseda, optimizem, ki ga prejme od nekoga, ki je bolezen že pred leti premagal, in sprostitve izven kroga domačih. Ravno v takšni skupini včasih dobi priložnost, da ni več mama, žena, hči ali sodelavka, temveč je preprosto ženska (ali moški), ki se lahko razgovori o svoji skrbeh ali radostih.

Kako si lahko vsaka od nas občutno zmanjša možnost, da bo zbolela za rakom na dojkah?

Na to, kdo bo zbolel in za katerim od rakov, vplivajo z medsebojnimi učinki številni dejavniki iz okolja, način življenja, dedna nagnjenost in naključje.

Zbolevanje za rakom povečujejo razni bolj ali manj znani dejavniki tveganja. Izraz dejavnik tveganja namesto povzročitelj uporabljamo zato, ker izpostavljenost kakemu od njih še ne pomeni, da bo izpostavljeni zagotovo zbolel, ampak to da je verjetnost oziroma nevarnost, da bo zbolel, večja kot pri tistem, ki temu dejavniku ni izpostavljen. Za pljučnim rakom na primer ne zbolijo vsi kadilci. Iz raziskav pa vemo, da so kadilci okrog 20-krat bolj ogroženi kot nekadilci.

Nastanek rakave bolezni ne moremo povezati z enim samim dejavnikom. Bolezen je rezultat delovanja škodljivih, pa tudi zaščitnih dejavnikov.

Rak je največkrat bolezen starejših ljudi – tudi rak dojk. Življenjska doba se podaljšuje, zato ljudje zbolevajo pogosteje za rakom dojk kot nekoč. Pomembni nevarnostni dejavniki, ki so povezani z večjim zbolevanjem za rakom dojk, so:

- demografski (spol, starost, zemljepisna lega),
- dejavniki materinstva (zgodnja prva menstruacija, pozna mena, starost

več kot 30 let ob prvem porodu, nerodnost, majhno število otrok, opustitev dojenja),

- oralna kontracepcija (le v obdobju jemanja),
- hormonsko nadomestno zdravljenje (še po več letih jemanja),
- nezdrav življenjski slog (alkohol, neuravnotežena prehrana z nasičenimi maščobnimi kislinami, debelost, telesna neaktivnost),
- mamografska nepreglednost dojk,
- dednost.

Na nekatere od zgoraj naštetih dejavnikov ne moremo vplivati. Na spremenljive dejavnike, ki so odvisni od naše odločitve, pa lahko vplivamo in tako zmanjšamo verjetnost za razvoj rakave bolezni. Skrb za naše zdravje naj postane

del našega vsakdana oziroma naš način življenja. S sodelovanjem v rednih preventivnih programih bomo lahko vplivali na pogostnost pojavljanja rakavih bolezni oziroma bomo bolezen odkrili v dovolj zgodnji fazi, da bo verjetnost ozdravitve dosti večja. Na tem mestu bi vse občane spodbudila k vključitvi v vse tri nacionalne preventivne programe, ki so organizirani v Sloveniji: SVIT – presejalni program za zgodnje odkrivanje raka na debelem črevesu in danki za oba spola od 50. do 74. leta starosti na vsaki dve leti, ZORA – presejalni program za raka na materničnem vratu za ženske od 20. do 64. leta starosti na vsaka tri leta in DORA – že omenjeni presejalni program za zgodnje odkrivanje raka dojk

za ženske od 50. do 69. leta starosti na vsaki dve leti. ●

Društvo onkoloških bolnikov Skupina za samopomoč bolnikom z rakom Ilirska Bistrica

Kontakt: 041 482 496

Srečanje skupine je vsak drugi četrtek v mesecu od septembra do junija v prostorih Doma starejših občanov. Udeležba na skupini je brezplačna.

Koordinatorica skupine:

Zdenka Kaluža

Strokovni vodja skupine:

Andreja Vinšek Grilj

TERMINI TELESNE VADBE KORONARNEGA DRUŠTVA

OŠ Dragotin Kette:	torek: 19.00–20.00 četrtek: 18.00–19.00
Dom na Vidmu – skup. Trnovo:	ponedeljek in sredo: 19.00–20.00
Dom na Vidmu – skup. II:	torek in četrtek: 19.00–20.00
OŠ Jelšane:	petek: 19.00–20.00
OŠ T. Tomšiča Knežak:	ponedeljek in četrtek: 19.00–20.00
OŠ Podgora Kuteževo:	torek in četrtek: 19.00–20.00
OŠ R. Ukoviča Podgrad:	ponedeljek in četrtek: 19.00–20.00
Dom krajanov Pregarje:	ponedeljek in četrtek: 19.00–20.00
Vaški dom Jasen:	sreda: 19.00–20.00 ure

Vadbene pripomočke zagotavlja društvo! Program vadbe je primeren tudi za starejše in gibalno ovirane. Vsem udeležencem pred vadbeno uro izmerijo vrednost krvnega tlaka.

Informacije: po telefonu vsako sredo med 10. in 12. uro na številki društva 040 364 313.

TERMINI TELESNE VADBE DRUŠTVA INVALIDOV

Dom na Vidmu:	torek: 16.00–17.00
---------------	--------------------

Informacije: po telefonu vsako sredo med 9. in 12. uro na številki društva 71 41 095.

TERMINI TELESNE VADBE DRUŠTVA UPOKOJENCEV

Dom na Vidmu:	sreda: 16.00–17.00
---------------	--------------------

Informacije: po telefonu vsako sredo in petek med 9. in 12. uro na številki društva 71 45 598.

UŽIVANJE ALKOHOLNIH PIJAČ IN DRUŽBA

KAJ JE ALKOHOL IN KAKO NASTAJA?

Besedo alkohol uporabljamo v vsakdanji rabi za etilni alkohol, ki je brezbarven, lahko hlapljiv in vnetljiv, prijetnega vonja in pekočega okusa. Nastaja z vrenjem sladkornih raztopin različnih vrst sadja in žit, ki vsebujejo sladkor oz. škrob. Ta postopek pridobivanja imenujemo alkoholno vrenje ali fermentacija. Destilacijo izvajamo v kotlih z žganjekuho, s čimer dosežemo višji odstotek alkohola.

Vse alkoholne pijače poleg alkohola vsebujejo tudi druge sestavine, ki dajejo pijačam svojstvene posebnosti, kot so okus, aroma, barva, ... To je glavni razlog, da ljudje sežejo po alkoholni pijači. Alkohol, ki ga zaužijemo, povzroča spremembo počutja in razpoloženja. Zdi se nam, da pod vplivom manjših količin alkohola postanemo bolj veseli, brezkrbni, zgovorni. Taka spoznanja velikokrat postanejo glavni motiv, da ponovno sežemo po alkoholnih pijačah.

POTA ALKOHOLA PO TELESU

a) prehajanje v krvni obtok (absorbicija)

Za alkoholne pijače, ki jih popijemo, je značilno, da alkohol prehaja v krvni obtok zelo hitro skozi sluznico prebavil, tako da se pojavi v krvi že nekaj minut po zavžitju.

- skozi sluznico v ustih (20 %)
- skozi želodčno sluznico (20 %)
- ostala količina skozi črevesje takoj v kri

Na hitrost prehajanja alkohola v kri vplivajo:

- koncentracija,
- hitrost popivanja,
- vsebina in vrsta hrane v želodcu in črevesju.

Primer:

Če zaužijemo alkohol v obliki žgane pijače na dušek in na tešče bo alkohola

v krvi več in prej, kot če pijača vsebuje manjšo koncentracijo alkohola; če jo pijemo v presledkih in na poln želodec.

b) porazdelitev alkohola v telesu

Alkohol se hitro in enakomerno porazdeli po celem telesu.

c) odstranjevanje alkohola (eliminacija)

- z izločanjem
- Z izgorevanjem se manjša količina izloča v nespremenjeni obliki z izdihanim izrakom, sečem, slino ali znojem (10 %).

Večino (90 %) popitega alkohola razgradijo jetra, ki so filter našega telesa. Sposobnosti delovanja jeter ni mogoče povečati. Prav tako ni mogoče pospešiti dihanja in uriniranja za pospešitev izločanja alkohola iz telesa. Treznitve ne moremo pospešiti s spanjem, črno kavo ali mrzlo prho kakor tudi ne s poživili in raznimi zdravili.

UČINKI ALKOHOLA

Alkohol deluje na vsa tkiva, organe in organske sisteme v našem telesu ter posledično na njihove funkcije.

a) ožilje

Alkohol vzburja možganski center za ožjenje in širjenje ožilja, zaradi česar se žile v notranjosti zožijo, na površini telesa pa razširijo. Razširjene žile na koži ustvarjajo občutek toplote, zato se nam zdi, da nas je kozarček žganja pogrel.

b) dihanje

Manjše količine alkohola spodbujajo dihalni center, večje pa ga zavirajo. Tako je v opitem stanju dihanje počasnejše in plitveje. Stopnjevanje opitosti lahko privede do zastoja dihanja.

c) uravnavanje telesne temperature

V mrzlem okolju center za uravnavanje telesne temperature ohlaja telo in s tem zmanjšuje proizvodnjo oddajanja toplote. Alkohol pa paralizira ožilje kože, zato

ta mehanizem odpove. Tega oddajanja toplote ni mogoče več zaustaviti, zato telesna temperatura počasi pade. Funkcije postanejo počasnejše, kar privede do utrujenosti in zaspanosti. V zimskem času lahko že pri majhnem postanku zaspiamo in zmrznemo.

č) notranji organi

Alkohol neposredno okvari posamezna tkiva, s katerimi pride v stik. Tako škodljivo je na primer njegovo delovanje na sluzico prebavil. Posredno povzroči okvaro jeter, trebušne slinovke, ledvic, povrhnjih živcev, možganov, spolnih žlez, ...

d) centralni živčni sistem

Tu gre za popolno slabljenje fizičnih funkcij. To so funkcije, ki dajejo človeku občutek odgovornosti, mu določajo merila obnašanja in kontrolirajo njegovo ravnanje v odnosu do sebe in okolja. Ko so zaradi alkohola prizadete nižje možganske funkcije, se človek čuti dvignjen nad okolico. V stanju opitosti pozabi na vsakdanje skrbi, na žalost in utrujenost. Zaradi občutka sproščenosti in ugodja alkohol postane sredstvo, ki pomaga lajšati težave vsakdanjega življenja.

Alkohol otopi tudi čut odgovornosti do družinskih in družbenih obveznosti. Na površje pridejo nekontrolirana, lahkomišelnost in objestna vedenja. Pod vplivom alkohola je celotno vedenje bolj sproščeno in poudarjeno. Tako so živahnejši obrazna mimika, kretnje rok in izražanje čustev (jeze, žalosti, veselja, ...).

Kasneje je prizadeto tudi področje čutnega zaznavanja. Najprej otopi občutek za bolečino hkrati pa tudi občutek utrujenosti. Vse to vzbuja občutek večje moči, kar poskuša opit človek tudi dokazati.

Pri nadaljnjem zastrupljanju začnejo popuščati centri, ki uravnavajo zavedne kretnje, ki vzdržujejo ravnotežje. Končno odpove še center za budnost in opiti zaspi.

Izguba zavesti lahko postane tako globoka, da pijanega ne moremo prebuditi niti z najmočnejšimi dražljaji (govorimo o alkoholni komi). Če se je prizadeti tik pred spanjem še naprej nalival z alkoholom, mu lahko v tej globoki komi popusti dihalni center in vinjeni umre. K sreči smrtnih izidov ni veliko, ker red-

kokdo prenese toliko alkoholne pijače, kot jo je potrebno za najhujšo pijanost. Bljuvanje, ki je v pijanosti reden pojav, odstrani odvečno pijačo iz želodca, zaradi česar se pivcu upre nadaljnje pitje. Tudi zaspanost prekine pitje in obvaruje pivca pred smrtno zastrupitvijo.

Ko se čez čas opiti prebudi, še ni trezen. Pravimo, da »ima mačka«, za katerega so značilni top glavobol, nepovezanost misli, delna izguba spomina in občutek močne pobotosti. Značilno je, da ponovna majhna količina alkohola to sta-

nje ublaži, kar pa je velikokrat vzrok za ponovno pitje.

(povzeto iz knjige Aleksandra Možeta *Odvisnost od alkohola*)

Se nadaljuje ... ●

Terapevtka DZA, Jasmin Tomažič

ZDRAVSTVENI DOM ILIRSKA BISTRICA OBVEŠČA – SPREMEMBA LOKACIJE ABULANTE DRUŽINSKE MEDICINE 5, DR. ANJA ŠTEMBERGER, IN ANTIKOAGULANTNE AMBULANTE

Prvega septembra 2017 se je v nove prostore v Zdravstvenem domu Ilirska Bistrica preselila AMBULANTA DRUŽINSKE MEDICINE 5, dr. ANJA ŠTEMBERGER, dr. med., spec. druž. med. Ordinacija bo odslej delovala v prostorih ambulante ob rentgenu po novem urniku. Vhod v prostore ambulante je možen iz stranskega (zadnjega) vhoda.

Novost je tudi pridobitev statusa **referenčne ambulante**. Sedaj imajo vse ambulante v našem zdravstvenem domu status referenčne ambulante, kar pomeni, da polovico ordinacijskega časa v timu sodeluje tudi diplomirana medicinska sestra, ki pri opredeljenih zavarovancih po 30. letu starosti izvaja preventivni program na področju ogroženosti na področju bolezni srca in ožilja ter sodeluje pri vodenju kroničnih bolnikov. Na pregled v referenčno ambulanto vas lahko povabita vaša izbrana zdravnica ali diplomirana medicinska sestra, lahko pa se na pregled naročite tudi sami.

AMBULANTA DRUŽINSKE MEDICINE – SA5

ANJA ŠTEMBERGER, dr. med., spec. druž. med.

ČUŠ DOLORES, med. sestra

Tel. št: 05/71-12-190

	Ordinacijski čas	Čas za telefonske klice/ naročanje
PON.	15.15–18.30	15.15–18.30
TOR.	09.15–12.30	09.15–12.30
SRE.	09.15–12.30	09.15–12.30
ČET.	15.15–18.30	15.15–18.30
PET.	09.15–12.30	09.15–12.30

REFERENČNA AMBULANTA

ANDREJA MUHA, dipl. med. sestra

Tel. št.: 05/71-12-193

TOR.	7.00–15.00
------	------------

Referenčna ambulanta SA5 Anja Štemberger, dr. med., bo delovala v prostorih *Dispanzerja za medicino dela, prometa in športa* (kjer je bila ambulanta dr. Štemberger doslej; dostop v ambulanto iz spodnjega vhoda Zdravstvenega doma ob Reševalni postaji).

Prvega septembra 2017 se je v okviru Zdravstvenega doma Ilirska Bistrica na novo lokacijo preselila tudi ANTIKOAGULANTNA AMBULANTA. Ambulanto obiskujejo pacienti s tistimi kroničnimi boleznimi, ki zahtevajo zdravljenje z zdravili, ki zmanjšujejo strjevanje krvi (bolniki z atrijsko fibrilacijo, bolniki po pljučni emboliji in globoki venski trombozi, bolniki po zamenjavi srčnih zaklopk in podobno). Ambulanta odslej deluje v prostorih *Specialistične internistične in diabetološke ambulante* na Župančičevi ulici 5 v Ilirski Bistrici (nekdanji prostori dr. Milevskega – KVIST). Vodi jo Božo Josipović, dr. med., specialist internist, ki v istih prostorih vodi tudi internistično in diabetološko ambulanto.

Urniki delovanja antikoagulantne ambulante ostaja enak, spremenjena pa je telefonska številka.

ANTIKOAGULANTNA AMBULANTA

dr. BOŽO JOSIPOVIĆ, dr. med., spec. inter. med.

MONIKA ŠABEC, med. sestra

Tel. št: 05/29-27-195

	Ordinacijski čas	Čas za telefonske klice/ naročanje
PON.	07.00–10.00	07.00–10.00
SRE.	15.00–18.00	15.00–18.00

Vse informacije in obvestila lahko dobite tudi na naši spletni strani: <http://www.zdib.si/> ●

VGC – TOČKA MOČI – DOM NA VIDMU ILIRSKA BISTRICA

PISARNA RUSKEGA KONZULA

Za neformalno druženje, srečevanje in izobraževanje smo za vas odprti:

- vsak ponedeljek in torek
7.30–12.30,
- ob sredah popoldan 16.30–19.00.

PONEDELJEK:

8.00–10.00: Gibanje in druženje na prostem

Z vadbo razgibamo telo in um (v primeru slabega vremena *Telovadba za možgane* v prostorih VGC), se učimo tehnik sproščanja, odpravljamo stres.

10.00–12.00: Druženje in klepet ob kavi ali čaju

Spoznaj domači kraj v preteklosti – zbiranje pričevanj in prispevkov o domačem kraju, dogodivščinah v njem, lokalnih pripovedkah in pravljicah, ki so nam jih povedale babice in dedki (zbiranje starih narečnih besed in rekov, opisov običajev in receptov za jedi iz našega območja, izmenjava informacij o možnosti nakupa prehrabnih izdelkov lokalnih proizvajalcev, kmetov, ...).

TOREK:

od 9.00 dalje: Nadgradimo svoje znanje utrjevanje slovenskega jezika skozi igro, pravljico, vsakdanje dejavnosti, ...

16.00–17.30: Svetovalnica za osebe s težavami z odvisnostjo

Namenjena je vsem osebam, ki imajo težave s katerokoli odvisnostjo (pijača, tobak, droge, ...) in njihovim bližnjim. Svetovalnica deluje vsak torek. **Potrebna je predhodna najava.**

SREDA:

17.00–18.30: Računalniški tečaji

Spoznajmo zakonitosti oblikovanja besedil (word), pisanja besedil, njihovega urejanja (velikost pisave, barva besedila, ustvarjanje seznamov, ...), shranjevanja besedil, vstavljanja tekstov in slik, ...

Tečaji bodo potekali vsako sredo. Število mest na delavnicah je omejeno, zato so **potrebne predhodne prijave** v dopoldanskem času na tel. št. 05/ 71 45 022.

ČETRTEK:

9.00–12.00: Risanje in slikanje

Začnemo v četrtek, 5. 10. 2017. Spoznajmo različne tehnike in metode risanja ter slikanja skupaj s predavateljem Erikom Dovganom. Tečaji bodo potekali vsak četrtek. Število mest na delavnicah je omejeno, zato so **potrebne predhodne prijave** v dopoldanskem času na tel. št. 05/ 71 45 022.

PETEK:

8.30–11.30: Svetovalno središče za informiranje odraslih

Pridobite informacije o tečajih, predavanjih, vrstah izobraževanj, možnostih dokončanja šolanja v domačem kraju ali drugod. Vas zanima nadaljevanje/dokončanje šolanja ali pridobitev NPK? Pri nas pridobite vse potrebne informacije o programih.

Svetovalno središče bo delovalo vsak drugi petek v mesecu.

UDARNI DOGODKI

17. oktober 2017 ob 18.00: Predstavitve EFT tehnike ali TAPKANJA

To je kombinacija moderne psihologije in starodavne akupaunkture. S prsti tapkamo na akupunkturne točke in se osredotočamo na negativne občutke, ki jih čutimo. S tem sproščamo psihični stres in fizično bolečino.

Spremljajte nas lahko na facebook strani Večgeneracijski center Dom na Vidmu Ilirska Bistrica: www.tockemoci.si ali www.lu-ilirska-bistrica-si in na spletni strani Občine Ilirska Bistrica. ●

TEČAJI IN DELAVNICE LJUDSKE UNIVERZE ILIRSKA BISTRICA

Septembra smo pričeli z dvema računalniškima tečajema – *Excelom od A do Ž* in *Računalništvom*. Prosta mesta imamo še pri tečaju *Excel od A do Ž* in *Spoznaj podjetništvo* (50 ur), ki se bosta pričela v oktobru. V sklopu tečaja *Spoznaj podjetništvo* se bodo tečajniki naučili, kaj je potrebno, da lahko uspešno tržijo svojo idejo ali izdelek. Seznanili se bodo z različnimi modeli podjetij (s.p., d.o.o., d.n.o., d.d.), z vložkom oziroma osnovnim kapitalom, potrebnim za zagon podjetja, s postopkom priglasitve dejavnosti (vpis v register ...), z izvedbo raziskav trga, osnovnim računovodstvom, ... Tečaj je namenjen zaposlenim osebam – predvsem starejšim od 45 let.

V oktobru pričnemo tudi z izvedbo štirih delavnic projekta *Beremo in pišemo skupaj*. Delavnice so namenjene učenecem prvih štirih razredov osnovne šole in njihovim staršem ali starim staršem. Skozi delavnice odrasli obnovijo svoje spretnosti (branje, pisanje, računanje, socialne spretnosti, aktivno državljanstvo, spoznavanje učnih metod, ...), da bi lažje pomagali svojim otrokom pri opismenjevanju in učenju. Namen projekta je učenje skupaj z otroki, premagovanje šolskih težav na zabaven način brez jeze, razočaranja in stresa.

Delavnice bodo potekale **dva ponedeljka (16. in 23. 10. 2017) in dva četrta (19. in 26. 10. 2017) ob 17. uri na OŠ Antona Žnidaršiča**. Posamezna delavnica bo trajala tri šolske ure.

Vse aktivnosti Ljudske univerze so za uporabnike brezplačne.

Število mest je omejeno, zato je potrebna prijava na telefonsko številko 05/71 45 022 ali na email: stikssvetom-oskpaz@guest.arnes.si. ●

OE Ljudska univerza Ilirska Bistrica

BISTRIŠKI ODMEVI – SEPTEMBER 2017

KUD PITONI Z.O.O. ZABAVALO OBČINSTVO V DOMU NA VIDMU

»Našemu kulturno-umetniškemu društvu smo nadeli ime po priznani humoristični skupini *Leteči cirkus Monty Python* in tudi nocojšnji nastop je gledalcem predstavil ravno pravnjo mešanico absurda, sarkazma in cinizma,« je komedijo z naslovom *Življenje ... in vse ostalo* predstavil član igralske zasedbe Pitoni Miha Helbl.

»Najzgodnejši začetki so bili vsebinsko naravnani na priredbe kratkih igranih prizorov legendarne angleške ekipe komikov iz 70. let in na njihovi podlagi je leta 2004 nastala naša gledališka skupina. Skeči, ki ste jih imeli priložnost videti nocoj, ravno tako izhajajo iz angleških skečev, ki pa so prirejeni za slovensko občinstvo. Naš navdih pa so tudi ostali izvrstni angleški komiki, kot so Rowan Atkinson, poznan kot Mr. Bean, Hugh Laurie, poznan kot doktor House, in Stephen Fry, legendarni voditelj nagrad britanske filmske industrije BAFTA,« je izvor njihovega humorja pojasnil Helbl.

Glavno vodilo gledališke skupine je odskočno poustvarjanje na zahtevnejšem nivoju in uvajanje novih vsebin ter prvin, ki so v našem okolju relativno neznane. S tem izbranimu občinstvu ponujajo vedno nove izzive, jih z določenimi vsebinami pritegnejo k sodelovanju in ustvarijo skupni rezultat, ki je vedno povsem svež in nov, predvsem pa zanimiv za občinstvo.

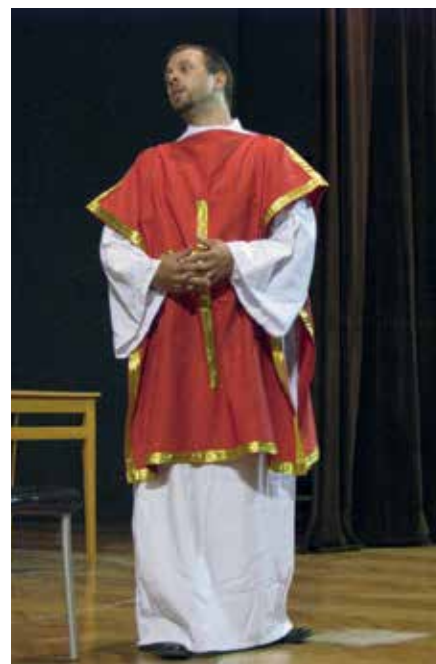
»V naši skupini uprizarjamo skeče s kratkimi igranimi prizori avtorskih priredb iz angleških, ameriških, francoskih humorističnih serij in avtorskih prizorov, izvajamo avtorsko prirejena sodobna odrska dela slovenskih in tujih avtorjev, na odru pa tudi veliko improviziramo o različnih temah na pobudo občinstva,« je edinstven koncept koroških naturščikov opisal Helbl.

Kulturno umetniško društvo Pitoni Z.O.O., ki je nastalo pred trinajstimi leti v Vuzenici, združuje sedem navdušencev pristnega angleškega humorja, ki se močno razlikuje od humorja komercialnih komedij, ki polnijo dvorane po Sloveniji. Prav ta drugačnost jih dela posebne in zanimive. Razveseljujejo predvsem domačo publiko na Koroškem, veliko nastopajo na štajerskem koncu, gostujejo pa tudi po celi Sloveniji.

»V naslednjem letu bomo posneli še nekaj zanimivih video projektov in pridno pripravljamo tudi novo gledališko igro, za katero načrtujemo posebno premierno uprizoritev. Vedno pa iščemo mlade člane,

ki bodo nadaljevali našo specifično tradicijo,« je načrte vuzeniških umetnikov predstavil Helbl. ●

MISEL O KNJIGI ... PREBIRANJA 4

Matej Mertik, *Vodnik po francoski Polineziji – zbogom in hvala za spanec v majhni potovalski*, Kulturni center Maribor, Maribor 2017, potopis.

»Prav nikoli si ne bi namreč mislil, da me bodo zaradi objave prispevka v Papeete skoraj deset let kasneje povabili za recenzenta v revijo, kjer so me s tem delom uvrstili med prve na svetu, ki so se tega spomnili.«

Seveda, počitnice in dopusti so mimo, vem. Ali pa morda za tiste, ki raje izbirajo jesenske in zimske mesece za potovanja, tudi ne. Zame so. Še vedno pa o njih sanjam. Od nekdanj sanjam. Sicer sem rada tudi zemeljska, vendar v času, v katerem živimo, in obkroženi z ljudmi, ki postajajo, ali so taki, kakršni so, ali pač smo takšni, kakršni smo, če se štejemo vmes, si včasih zaželim oditi čim dlje. Odpotovati. Čim dlje. Kjer ne bi bilo nikogar, ki ga poznam. Ali vsaj daleč naokoli nikogar. V francoščino sem zaljubljena od šestega leta. Od takrat, ko je v moj kraj otroštva prihajal mladi Francozelj na počitnice k sorodnikom, ki so tam imeli hiško vikendico. In zaljubljenosti, kolikor jih je takrat lahko bilo, so vse bile prežete s čustvi do neba in dlje. Denis (izgovorjeno Deni), francoščina, Francija in seveda, seveda Polinezija. Danes obstajajo socialna omrežja, internet in virtualno potovanje. Obstajajo ure, preživete v buljenju naravnih in drugih svetovnih lepot. In želje in hrepenenje, če si tega še nismo privoščili. In ahi in ohi, ko gledamo prečudovite plaže, morje, palmičnosti, peščenosti in neskončnost lepega. Ali

si vsaj mislimo, da je temu tako. Avtor pričujočega priročnika za potovanje/vodnika/potopisa pravi na začetku, da naša lastna odgovornost nosi nas same. In naj ne verjamemo vsemu, kar bomo prebrali. Hudomušno pove tudi, da ni nič narobe, če se po prvem poglavju ne bomo stuširali. Svetuje tudi, naj prvega poglavja ne beremo v deževnem vremenu. Pove, da so letališča zelo čudna reč. Potem pa Tahiti. Papeete. *»Malo stran v modrini oceana se pred ladjo dvigajo veliki valovi. Premetavajo se kiti, kar štirje si krajšajo čas in nas pozdravljajo. »Le baleine, le baleine,« je slišati domačine, ki se s culicami in z brisačami podajajo proti oddaljenim otočkom francoske Polinezije. Sonce počasi tone za obzorje, dan se sprevrta v noč. Tiho poženejo ladijski motorji in nekje na trdih lesenih podih kljub štirim nekaj večjim sesalcem, ki se podijo za planktoni, kot ubita zaspita dva potnika.«* Bora Bora. *»Bora Bora je ena izmed najlepših lagun modrozelenega planeta. Njeni odsevi turkizne v globoko modro in nanošene sipine tankih strun snežno belega peska pričarajo tisto, kar le stežka najdemo kje drugje.«* Pred kratkim sem na enem izmed slovenskih radijskih programov poslušala intervju s Slovencem, ki se je za stalno preselil nekam v Polinezijo. Tam živi v koči, ki si jo je sam naredil, s kokošmi, ki spijo na palmi, z lučjo dneva, saj elektrike ni, z ribami, ki

jih nalovi, da si jih lahko speče in s trgovino, ki je oddaljena 20 km stran, kamor se napoti vsake toliko po »špežo« in »zažura« do jutranjih ur, saj je le takrat priložnost za nekaj druženja in sprostitve, če jo je sploh mogoče najti kaj več od bivanja tam. *»Sprostitev in užitek, to je vse, kar se dogaja na Bora Bori.«* Avtor sicer pravi tudi, da gre za drage zadeve. Da je potrebno malce poguma in premišljenosti in se da. Naj odmislimo hotel. In četudi nismo tam zaradi medenih tednov ali diamantnih ogrlic, je Bora Bora čudovita tudi brez photoshopa ali drugih mejkapovskih pripomočkov. *»Še bolj presenečen ugotavljam, da za štopanje niti ni treba dvigniti prsta, imeti moraš le nahrbtnik in prijazni domačini ustavljajo kar sami od sebe. Morda veliko pripomore tudi malo francoskega momljanja. Ni treba biti preveč nabrit, da ugotoviš, da so Loneley Planet očitno pisali o Združenem kraljestvu.«* No, če ste zaljubljeni v francoščino, kar sama sem, potem s še enim razlogom sanjam/-te o Polineziji. Verjamem, da sanjajo o njej tudi tisti, ki o francoščini sploh ne razmišljajo. Sicer pa je Matej Mertik obiskoval Fakulteto za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru. Leta 2007 je doktoriral s področja računalniških znanj. Med študijem je igral v opernem orkestru Slovenskega narodnega gledališča Maribor. Je avtor več znanstvenih prispevkov in pridružen znanstveni sodelavec Evropske organizacije za jedrske raziskave CERN v Ženevi. Tam je tudi član Orkestra ZN. Ustanovil je Fundacijo Amato za podporo umetnikom, ki trpijo za posledicami možganskih poškodb. Avtor piše poezijo in prozo. Poznan je po pesniški zbirki *Likalnik na muhte*, prvcu *Kapitan, na zemlji izginjajo marjetice* in literariziranih potopisih *Tri srca Prlekije* ter *Polet nočnega papagaja*. Kakorkoli že, priporočam v branje. Kakorkoli že, Polinezija me čaka. Vas tudi? Morda se srečamo nekega dne tam, kdo ve sploh, če gredo zadeve v smereh, v kakršnih gredo.

Vsekakor pa do takrat želim veliko nasmejanih in jesensko plodnih dni ter vse dobro do naslednjega branja. ●

Patricija Dodič

PREM IN TONE KRALJ

Čeprav se zdi Občina Ilirska Bistrica pretežno tranzitna, za osrednjo Slovenijo celo odročna in manj razvita, je njena duhovna in kulturna dota izjemnega pomena in vredna, da se jo prebivalci dežele pod Snežnikom in Žabnikom s ponosom zave(da)mo, na novo spozna(va)mo in preda(ja)mo v trajno last našim zanamcem.

Najbrž ni Slovenca, ki ne bi vedel za Dragotina Ketteja, pesnika slovenske moderne, rojenega na Premu nad Ilirsko Bistrico. Kadar razmišljam o slovenskih zdrahah in razklanosti, po Prešernovo o »viharjev jeznih mrzle domačije«, se vedno spomnim nanj. Komaj sedemnajstleten dijak je postal tajnik ljubljanskega dijaškega glasila Zadruga in z geslom BOG IN NAROD, ki ga je izbral za svoj moto, skušal povezati dijake različnega svetovnonazorskega prepričanja. Svojim gimnazijcem tega podatka nikoli ne pozabim omeniti! Ponosna sem, da se naša občina lahko ponaša s tako odprtimi in posameznikovi svobodi zavezanimi ljudmi, kot je bil Kette.

Prehitro bi izvedeli o Premu, če bi se ob njegovem obisku usmerili le na ogled Kettejeve spominske sobe v nekdanji šoli, znanega gradu in župnijske cerkve sv. Helene, ki s svojo mogočnostjo pozdravita popotnika že ob vznožju hriba. Prav slednja v svoji notranjosti skriva izjemno dragocen zaklad. Žal se ta za-

radi nerazumljive površnosti in verjetno ideološke nestrpnosti še ni zapisal v zavest vseh občanov kot dragocenost, ki spada v kulturnozgodovinsko in duhovno zakladnico slovenskega naroda. Gre namreč za poslikave Toneta Kralja v premski cerkvi. Žalostno je, da se večina prebivalcev ilirskobistriške občine (pa tudi številnih Slovencev) ne le ne zaveda pomena akademskega slikarja, grafika in kiparja Toneta Kralja, večina zanj še nikoli ni slišala. Zato mu želim nameniti nekaj besed.

Tone Kralj ni bil Primorec, pa vendar je ves svoj življenjski opus posvetil Primorski. Rodil se je 1900 v Zagorici (Dobropolje), umrl pa je v Ljubljani 1975. Ta slovenski ekspresionistični umetnik je prišel na Primorsko potem, ko je na evropskih likovnih akademijah (na Dunaju, v Pragi, Parizu, Benetkah in Rimu) zaključil študij slikarstva, kiparstva in arhitekture. V obdobju od 1921 do smrti je na območju Primorske (najprej na mejni črti, ki jo je postavila rapalska po-

godba, torej v Julijski krajini, v času fašizma in grobe raznarodovalne politike, po drugi svetovni vojni pa na skrajnem severozahodu Slovenije) opravil monumentalno delo, saj je poslikal okrog 40 cerkva in v svoje sakralne upodobitve, enkrat bolj drugič manj jasno, vgradil šifrante, s pomočjo katerih je smešil fašističnega ali nacističnega voditelja (Mussolinija in Hitlerja) ter povzdigoval Slovence in njihov boj za ohranitev narodnostnih in človekovih pravic. Njegov simbolni upor za posameznika in njegovo svobodo, ki ga je bojeval s čopičem in slikarsko paletto, se tudi po drugi svetovni vojni ni spremenil, le da so groteskni akterji samodržcev postali novi, tokrat domači oblastniki, zaradi česar je bil slikar tudi po vojni preganjan, zasledovan in ovajan.

Na Prem je Kralj prišel na povabilo svojega dolenjskega rojaka, tedanjega župnika Ignacija Žgajnarja leta 1921, star komaj enainvajset let. Premsko obdobje je Kralja močno zaznamovalo, saj je Primorski in njenim cerkvam ter načinu svojevrstnega upora zoper raznarodovalne okupatorje in kršitelje temeljnih človekovih pravic ostal zvest vse življenje. V času italijanske okupacije pred drugo svetovno vojno je verjetno ustvarjal po naročilu Tajne krščansko-socialne organizacije. Ta je imela svoj statut in pravila ter v svojih vrstah združevala tako duhovnike kot laike, ki sta jim bila skupna velika narodna zavest in boj za slovenstvo. Organizacijo je vodil dr. Engelbert Besednjak, s katerim je Tone Kralj tudi prijateljeval in si dopisoval.

Največjo pozornost razlagalci in interpreti Kraljevih poslikav v premski cerkvi posvečajo upodobitvi Cirila in Metoda. Simbolno naj bi sveta brata namigovala na povezanost Slovencev z drugimi slovanskimi narodi, konkretnije z južnoslovanskimi narodi v Kraljevini Jugoslaviji, ki so jo primorski Slovenci iz fašistične perspektive v tem času idealizirali. Tudi knjiga, ki jo sv. Ciril drži visoko v zraku in je pisana v glagolici ter cirilici, je aluzija političnega programa, ki bi edini lahko rešil grobo asimilacijo, v kateri so se znašli Primorci po prvi svetovni vojni.

Nekateri interpreti, ki ocenjujejo umetniško vrednost Kraljevih sakralnih likovnih upodobitev, pripisujejo ravno premskim, ki so bile prve, največjo izrazno moč.

Vendar pa premska cerkev ni edina v ilirskobistriški občini, ki jo je s svojo umetnostjo povzdignil slikar. Kraljevo sled je mogoče najti tudi v cerkvi sv. Petra v Ilirski Bistrici in cerkvi v Podgrajah. V naši bližnji sosesčini pa še v cerkvah v Slivju (Občina Kozina–Hrpolje), Trnju (Občina Pivka) in Klani (Hrvaška).

Tone Kralj je leta 1972 prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju likovne umetnosti. Pred kratkim (2016) je izšla monografija umetnostnega zgodovinarja Egon Pelikana *Tone Kralj in prostor meje*. Na predstavitvi knjige, ki jo je v knjigarni Mladinske knjige v Kopru vodil zgodovinar dr. Jože Pirjevec iz Trsta, je dr. Pelikan napovedal, da Kraljev čas in odkrivanje njegove umetniške in človeške veličine (sploh v sodobnem času šibkih identitet) šele prihajata.

Res je, Toneta Kralja in njegovega pomena za slovensko narodno, kulturno in duhovno zgodovino ni več moč prezreti. Primorske občine bi morale vsaka zase in hkrati skupaj premisliti, kako bi se poklonile in oddolžile temu velikemu umetniku in zavednemu Slovincu. Mar ni že čas, da se po njem poimenuje kakšno javno stavbo, šolo, ulico, likovno nagrado, ...? Če bi bila pobudnica za Kraljevo počastitev naša občina, bi ji to bilo v veliko čast! ●

Adrijana Kocjančič

V Podgradu, 5. septembra 2017

HALOŽAN BRANKO GAJŠT NA BISTRIŠKEM

V Galeriji Doma na Vidmu so v petek, 1. septembra, odprli razstavo z naslovom *Krajine* haloškega slikarja Branka Gajšta, doma iz Sestrž blizu Majšperka. Gajšt je v Halozah in širše na Štajerskem prepoznaven slikar, odličen organizator in spodbujevalec kulturnih dogodkov – zlasti v občinah Majšperk in Žetale.

Omeniti je treba Gajštovo dejavnost, organizacijo znanega dolgoletnega *Ex-tempora* v Žetalah, ki vsako leto pri-

vabi na desetine likovnih ustvarjalcev najrazličnejših profilov iz cele države. Bil je dolgoletni član *Društva likovnih*

ustvarjalcev Ljubljana in Zveze likovnih društev Slovenije. Za svoja likovna dela je na natečajih JSKD, natečajih za Zlato paleto Zveze likovnih društev Slovenije, *Ex-tempora* in kolonijah po Sloveniji ter zamejstvu prejel številna priznanja.

Tudi v Ilirski Bistrici se je udeleževal *Ex-tempora Prem*. Že 15 let pa se skoraj vsako leto udeleži kolonije *Slikarska muza Bistrice* in tako prispeva k promociji bistriške občine, njenih naravnih in kulturnih lepot.

V svojem likovnem udejstvovanju je raziskal vse tehnike in motiviko, a je ostal zaprisežen krajinar. Pretežno slika v akrilnih barvah, ki se hitro sušijo in dovoljujejo delo na terenu. Svojo prvo likovno razstavo je imel v Kidričevem leta 1990, od takrat pa se jih je zvrstilo več kot sto. S svojimi deli je sodeloval tudi na nešteti skupinskih razstavah. Veliko let je osebno vodil *Galerijo AP* v Kidričevem, sedaj pa ima svojo doma.

Avtor razstave sodi med tiste redke predstavnike slovenskega krajinarstva, ki gradijo svoj likovni izraz na tradicijah barvnega realizma in impresionizma, hkrati ohranjajo običaj ustvarjanja na prostem, kar se pri umetniku odraža tudi v smislu številnih udeležb na slikarskih kolonijah povsod po Sloveniji.

Dogodek je bil tudi glasbeno obarvan. Na prireditvi so nastopili člani in članice glasbene skupine *Nostalgija*. ●

Rajko Kranjec

LITERARNE POLETNICE

Literarno društvo Ilirska Bistrica že četrto poletje zapored pripravlja literarno-glasbene večere, imenovane Poletnice.

Prve letošnje *Poletnice* so se odvijale 1. julija v letnem atriju Doma na Vidmu. Zanimiv kulturni dogodek sta spretno vodili Jana Frank in Tanja Volk. Med glasbenimi točkami Tjaše Klanac z violino in Jakoba Sedmaka na klavirju so se zvrstili člani društva, ki so prebirali svojo poezijo in prozo. Sceno je s kolaži svojih fotografij popestrila Irena Štemberger. Vse skupaj je bilo natančno tako, kot je obljubljalo vabilo: »*Nekaj je v zraku, lepega, nežnega.*«

Druge *Poletnice* so potekale 22. julija prav tako v letnem atriju. Člani literarnega društva so prebirali, pripovedovali

in recitirali svoje hudomušne, šegave, pa tudi nekoliko bolj resnobne pripovedi in pesmi pretežno o domačih krajih, prigodah in ljudeh. Večer, ki ga je vodila predsednica društva Dragica Marković, je s svojim izbranim glasom prijetno zaokrožila pevka ljudskih pesmi Bogdana Herman.

Tretje *Poletnice* s podnaslovom *Soncu naproti* so se zgodile 17. septembra že v objemu dežja in v zadnjih zdihljajih poletja. Člani društva so se istega dne zbrali že zgodaj popoldne na literarni delavnici. Pod mentorstvom Milana

Šelja, pesnika, ki ustvarja na Krasu in v Londonu, so pilili nastope in interpretacijo posameznih tekstov svoje poezije in proze, ki so jo zvečer predstavili občinstvu. Svoje čutne pesmi je prebrala tudi gostja, ga. Vanda Lavrič iz *Literarnega društva Zeleni oblak* iz Logatca. ●

Irena Štemberger

RAZSTAVA KNJIŽNICE KOZINA V SEPTEMBRU: ŠTORJE NA PLATNU

V septembru je Knjižnica Kozina gostila razstavo *Varstveno delovnega centra Ilirska Bistrica* pod dolgoletnim vodstvom Sonje Munih.

V Ilirski Bistrici se je pred približno dvajsetimi leti pojavila potreba po organizirani skrbi za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju. Pred VDC-jem so potekale *Delavnice pod posebnimi pogoji*, ki so bile predhodnica današnjih varstveno delovnih centrov. »Društvo Sožitje Ilirska Bistrica se je odločilo za izvedbo nenavadne in revolucionarne rešitve in ustanovilo klubske dejavnosti, ki je potekala vsakodnevno 7 ur po vzorcu delovanja delavnic, kar je pomenilo prevoz,

topli obrok in zaposlitveni program, ki je ustrežal sposobnostim vključenih, promocijsko dejavnost in rekreacijski program,« je razložila marljiva in zvesta vodja VDC Ilirska Bistrica Sonja Munih. Leta 1989 je bila naprošena, da bi prevzela vodenje kluba. Leta 1992 so se preselili v nove prostore Doma starejših občanov, nato so leta 2002 postali enota VDC Koper.

Uporabniki se vsakoletno pripravljajo na nastope gledališke skupine Šajtrga, nastopajo s komičnimi predstavami, prejeli pa so tudi posebne nagrade za »predstavo z največjim družbenim učinkom« na Linhartovih srečanjih. »Uporabniki so odrasli ljudje z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, ki živijo v Občini Ilirska Bistrica. Enota obiskuje 27 uporabnic in uporabnikov. Udeležujejo se aktivnosti, kot so: pridobivanje novih znanj, spretnosti in veščin, kulturne dejavnosti, dejavnosti za krepitev moči, za socialno vključevanje, povezovanje, druženje in promocijo, razvedrilo, rekreacijo, šport. Vključujejo se v štiri delovne programe – šiviljsko, keramično,

papirno in lesno delavnico (izdelava pohištva po naročilu). Na razstavi je 10 slik večjih formatov, ki jih je ustvarjalo šest uporabnikov enote Ilirska Bistrica. Izdelane so v kombinirani tehniki. Poleg akrilnih barv so ustvarjalci na platna z lopatico nanašali še lepila in razne naravne materiale, kar je pripomoglo k reliefnemu videzu izdelka,« dodaja Munihova. Likovna delavnica je bila namenjena predvsem uporabnikom, ki zaradi zmanjšanih finomotoričnih spretnosti ne zmorejo izvajati preciznih opravil. Slikali so na način, ki ne zahteva natančnosti pri delu, vendar ob njem vseeno lahko sproščajo svoj ustvarjalni potencial in dosežejo dober končni rezultat dela. Ustvarjajo tudi keramične izdelke, ki so na ogled v domoznanski vitrini, stole, ogledala, razglednice, ... Izdelki so naprodaj, če bi kdo želel. V prostorih trenutnega VDC-ja v Ilirski Bistrici imajo prodajno trgovino, kjer najdete čudovite izdelke za vaše najdražje. ●

Patricija Dodič

ODPRTJE CENTRA SODOBNIH TEHNOLOGIJ

V Šolskem centru Postojna so 14. septembra odprli *Izobraževalni center sodobnih tehnologij (ICST)*, ki bo deloval na področju strojništva, s poudarkom na orodjarstvu. Center sta odprla predsednik Državnega zbora g. Miro Cerar in direktorica ŠCPO ga. Helena Posega Dolenc.

Projekt izgradnje ICST je bil prepoznan kot regijski projekt in kot tak predstavljen vladi na obisku regije v juniju 2015. Gre za regijski projekt, ki bo dijakom, študentom in ostalim slušateljem, ki se izobražujejo na področju strojništva, omogočil pridobivanje znanja in kompetenc, ki jih trg dela v notranjsko-primorski regiji nujno potrebuje. Strojništvo je v regiji najhitreje

rastoča dejavnost, potrebe po kadrih pa so velike. Projekt je bil tako prepoznan kot prioriteten in umeščen v *Dogovor za razvoj regije*.

Pobude s strani gospodarstva, podpora vlade – zlasti obeh ministrstev (MIZŠ in MGRT) – skupni napor lokalne skupnosti in vseh vpletenih institucij so pripeljali do odprtja ICST.

V letu dni je bil za namene ICST zgrajen prizidek k šolskim delavnicam v vrednosti 750.000 EUR, ki ga je v večjem deležu financiralo MIZŠ, v manjšem deležu pa šola. V novih prostorih bo v prvem nadstropju avtoservisna delavnica, v pritličju pa bo deloval ICST, ki je opremljen z najsodobnejšo opremo. Skupna vrednost opreme znaša 830.000 EUR, pri čemer je šola pridobila dobrih 680.000 EUR na razpisu MGRT za učne izdelovalne laboratorije. K plačilu DDV-ja v višini 150.00 EUR pa so se zavezale vse občine regije, dodatno tudi občina Logatec in gospodarstvo regije.

Cilji ustanovitve *Izobraževalnega centra sodobni tehnologij* so: vzpostaviti demonstracijski izdelovalni laboratorij, ki

bo okrepil sodelovanje šole z gospodarskimi subjekti; praktično usposabljanje dijakov in študentov prilagoditi potrebam gospodarstva; odprt dostop do opreme, prostorov in znanja za vse zainteresirane. Izdelovalni laboratorij bo omogočal razvoj novih tehnoloških rešitev na področju energetske učinkovitosti in učinkovite rabe virov.

»S tem dogodkom se vpisujemo na zemljevid prepoznavnih srednjih in višjih strojnih šol, postajamo del moderne skupnosti, ki gradi prihodnost na sodobnih tehnologijah. Verjame-mo, da bomo možnosti, ki jih center ponuja, izkoristili v dobro udeležencev izobraževanj in širše skupnosti. Naš cilj je povezovalna vloga med šolstvom in gospodarstvom, razvijanje idej, krepitev inovativnosti, naše koordinate pa želimo postaviti tudi na mednarodni zemljevid,« je v nagovoru poudarila direktorica Šolskega centra Postojna ga. Helena Posega Dolenc. ●

Tamara Rojc

DIJAKI 1. LETNIKOV, DOBRODOŠLI!

V petek, 8. septembra, smo na Gimnaziji Ilirska Bistrica z velikim zadovoljstvom svečano sprejeli medse nove dijakinje in dijake prvega letnika – gimnazijce in tehnike računalništva.

Prireditev je potekala ob 12.30 uri pred vhodom v šolo, kjer smo se zbrali vsi dijaki in profesorji, da bi skupaj izrekli dobrodošlico novopečenim srednješolcem. Dijaki 4. letnikov so poskrbeli za program, ki je vključeval simbolično predajo ključa šole najmlajši generaciji. »Fazani« so si morali ključ priboriti z zabavnimi nalogami. Gimnazijci so morali oprati avtomobil, tehniki raču-

nalništva pa pravilno sestaviti razstavljeno tipkovnico. Obe skupini sta se uspešno spopadli z zadanimi nalogama. Dijaki so se tudi posamično predstavili starejšim kolegom. Sledili sta svečana dijaška zaobljuba in žigosanje, s katerima so nadobudni srednješolci zapečatili naslednja štiri leta svojega življenja.

Dijaki višjih letnikov se veselimo doživeti, ki nas čakajo na skupni poti.

Želimo vam veliko zadovoljstva in učnih uspehov! ●

*Nika Česnik, dijakinja
3. letnika Gimnazije Ilirska Bistrica*

PRVI ŠOLSKI DAN NA OŠ KUTEŽEVO V NOVIH PROSTORIH

V petek, 1. septembra, smo šli v šolo z velikim pričakovanjem. Komaj smo čakali, da vidimo prostore v novem prizidku osnovne šole v Kuteževem.

Najprej smo se zbrali v novem večnamenskem prostoru, kjer sta jedilnica in garderoba. Pozdravila nas je ravnateljica, ga. Mirjam Vrh, ki je ves čas gradnje skrbela, da je vse potekalo po načrtu in so bila dela končana pravočasno. Zaželela nam je uspešno šolsko leto, nato

pa nas je povabila pred vhod, kjer sta z učencem Kristjanom Celinom simbolično prerezala trak. Sledila je pogostitev s torto, s katero smo proslavili vselitev v nove prostore. Z razredničarkami smo odšli na ogled. Pokukali smo k medvedkom, čebelicam in metuljčkom v

vrtnu, nato pa smo si ogledali učilnico za podaljšano bivanje. V spodnjem delu stavbe so še kuhinja, skladišča, pralnica in prostor za hišnika. V zgornjem nadstropju je knjižnica, moderno opremljene učilnice za razredni pouk, upravni prostori in zbornica. Na novo je urejena tudi okolica šole. Vrtčevskim otrokom bo na voljo igrišče z novimi igrali, ki je dostopno iz igralnic, učenci pa bodo lahko imeli pouk v novi učilnici na prostem, ki so jo pomagali postaviti krajani. Novi prostori na šoli so lepi in upamo, da se bomo v njih dobro počutili. To želimo tudi šestim prvošolčkom. ●

Novinarski krožek OŠ Kuteževo

FILMSKA DELAVNICA UČENCEV MREŽE ŠOL PARKA ŠKOCJANSKE JAME

15. septembra smo z obiskom Muzeja slovenskih filmskih igralcev v Divači zaključili filmsko delavnico učencev Mreže šol PŠJ, ki je potekala v šolskem letu 2016/2017 pod vodstvom videastke Valerije Zabret v prostorih OŠ Dragotina Ketteja v Ilirski Bistrici.

Na delavnici je sodelovalo 19 učencev iz štirih osnovnih šol – OŠ Antona Žnidaršiča in Dragotina Ketteja iz Ilirske Bistrice, OŠ Podgora iz Kuteževega in

OŠ Pinka Tomažiča iz Trebč. Na prvem srečanju 22. februarja so učenci spoznali zanimivosti v zakulisju nastajanja filmov in bili deležni praktičnih napotkov za snemanje. Pripravili so scenarije in snemalne knjige svojih filmov. Drugo srečanje 18. maja je bilo posvečeno montaži.

Na povezavi si lahko ogledate skrajšane verzije vseh štirih žanrsko različnih kratkih filmov, s katerimi naši osnovnošolci predstavljajo utrip UNESCO Biosfernega območja Krasa in porečja reke Reke. Gre za njihov prvi korak v svet filma. Kot je učencem položila na srce njihova mentorica Valerija Zabret, je ustvarjanje filmov pomembno tako za ohranjanje spomina kot za opozarjanje na probleme v družbi in naravi. Z veseljem pričakujemo njihove bodoče filmske izdelke. <https://www.youtube.com/watch?v=a4nCs6z4l4E> ●

Darja Kranjc

DRŽAVNO PRVENSTVO V STRELJANJU S PUŠKO ŠIBRENICO NA ČRNIH NJIVAH

V organizaciji *Trap kluba Ilirska Bistrica* je od 15. do 17. septembra na strelišču Črne njive nad Ilirsko Bistrico potekalo *Državno prvenstvo v disciplini trap* za člane in mladince.

Tridnevno tekmovanje je zaznamovalo spremenljivo vreme, saj je tekmovalcem postreglo tako s spremenljivo oblačnostjo kot tudi z dežjem in zelo gosto meglo, da so bili v soboto primorani prestaviti začetek tekmovanja. V veliko zadovoljstvo vseh, predvsem pa dobitnikov pokalov in medalj, se je letošnje prvenstvo na Črnih njivah zaključilo uspešno.

Ekipni državni prvaki so postali člani *Strelskega društva Vrhnika* s 327 zadetimi tarčami. Na drugo mesto so se s 321 zadetimi tarčami uvrstili tekmovalci SK

Kunšperk, tretje mesto pa so osvojili tekmovalci ekipe *SD Štefan Kovač Murska Sobota* s 320 zadetimi tarčami.

V tekmovanju za zlato medaljo je bil najuspešnejši Denis Vatovec iz *SD Vrhnika* s 115 zadetimi tarčami. S 110 zadetimi tarčami je srebrno medaljo osvojil Žan Sfiligoj iz *TK Brda*. V tekmi za bron je bil najuspešnejši Tomaž Blazinšek s 111 zadetimi tarčami.

Med mladinci se je na prvo stopničko zavihtel Tomaž Zupan iz *SD Rudar Globoko* s 97 zadetimi tarčami in tako

osvojil naslov mladinskega državnega prvaka. Drugo mesto je dosegel Miha Nahtigal iz *SD Trap Ormož* s 100 zadetimi tarčami, tretje mesto pa Rene Maček iz *SD Štefan Kovač Murska Sobota* z 92 zadetimi tarčami.

Člani *Trap kluba Ilirska Bistrica* so ekipno osvojili 6. mesto. V posamezni razvrstitvi je 15. mesto osvojil Ivo Kompan, Rok Žigante pa je zasedel 19. mesto. Sandi Rolih je tekmovanje zaključil na 24. poziciji. ●

NEPOZABNA IZKUŠNJA ZA BISTRIŠKE ROLERJE

Na povabilo srbskega Smučarskega kluba Besna Kobilica iz Vranja se je ekipa rolerskih navdušencev iz Smučarskega kluba Snežnik odpravila na Odprto prvenstvo Srbije, ki se je odvijalo v začetku julija na planini Besna Kobilica v Srbiji.

Naše popotovanje na jug Srbije se je začelo tri dni pred prvenstvom. Pot nas je vodila preko glavnih mest balkanskih držav do prvega postanka v Nišu, kjer nas je sprejel predstavnik tamkajšnjega Športnega kluba Oxigen g. Rodić. V Srbiji je gostoljubje doma in tudi mi smo ga bili deležni v polni meri. V slabih dveh dneh bivanja v Nišu smo v družbi izjemnega domačina doživeli in začutili utrip tega mesta, ki nas je očaralo z bogato zgodovino in s trdnjavo, ki se bohoti v samem mestnem središču. Za njenim mogočnim obzidjem se razprostira mesti park, ki ponuja obiskovalcu nemalo naravnih in zgodovinskih skrivnosti. Ogledali smo si tudi znamenito Čele kulo, okusili pristno srbsko kuhinjo in začutili mestni utrip med kavarnami v centru mesta.

Po prijetnem doživetju mestnega vrveža nas je čakala še dvournna vožnja do končne postaje na planini Besna Kobilica, kjer so nas gostitelji že nestrpno pričakovali.

Planina Besna Kobilica se nahaja 400 km od Beograda v neposredni bližini Vranja in Vranjske Banje. Zanje Srbi pravijo, da je ekološka oaza nedotaknjene narave.

Na višini 1480 m kraljuje lepo urejen planinski dom, ki s svojo toplino vabi obiskovalce. Po nastanitvi sta nas čakala ogled in preizkus proge. Kot se za takšen rang tekmovanja spodobi, nam je strmina jemala dih in pognala strah v kosti. Sprva zelo spoštljivo, z vsako naslednjo vožnjo pa so se tudi naši najmlajši tekmovalci vedno bolj pogumno spoznavali s terenom. Kljub zelo zahtevni trasi in izjemno močni konkurenci smo dokazali, da sodimo mednje, saj smo si privozili kar pet medalj. Poleg Slovencev in Srbov so bili na prvenstvo vabljeni tudi

tekmovalci s Slovaške, Češke in Poljske. Tekmovanje je nadzoroval tehnični delegat s Slovaške, ki je skrbel, da je vse potekalo v skladu s pravili. Prava atrakcija tekmovanja je bila slovaška tekmovalka Lenka Kesela, ki je kljub zahtevnemu terenu s pravo eleganco med količki postavila najboljši čas proge. Po adrenaliniski tekmi in navdušenju nad doseženimi rezultati ter priborjenimi medaljami nas je čakala še dolga pot nazaj. Ne glede na prevožene kilometre nam je Srbija ostala v lepem spominu in upamo, da se prihodnje leto spet spoprimejo z rolersko elito. ●

Maja Uljan

BISTRIŠKI ODMEVI – SEPTEMBER 2017

ČLAN KK PLAMA-PUR V SLOVENSKI REPREZENTANCI NA SLOVENIA BALLU

V Slovenj Gradcu se je končala tudi druga polovica 13. izvedbe *Slovenia Balla* – mednarodnega turnirja v košarki za reprezentančne selekcije do 14 let, ki je prvič potekal v dveh sklopih.

V moški konkurenci se je med 24. in 27. avgustom pomerilo deset ekip: reprezentanca Slovenije (dve ekipi), Hrvaške, Madžarske, Črne gore, Bolgarije, Makedonije, Poljske, Ukrajine in Izraela. Največji uspeh so dosegli Izraelci, ki so v finalu s 74 : 57 premagali Hrvate.

Slovenski zasedbi sta osvojili tretje mesto (*Slovenija modri*) in deseto mesto (*Slovenija beli*). Tretjeuvrščeni Slovenci so premagali Bolgare (79 : 49), Poljake

(66 : 58), Madžare (51 : 45) in Črnogorce (v 2. tekmi: 66 : 63). Izgubili so proti Črnogorcem (v 1. tekmi: 59 : 71) in Izraelcem (52 : 77). Desetouvrščeni Slovenci pa so porazili Bolgare (v 1. tekmi: 72 : 71, v 2. tekmi: 59 : 39) in klonili proti Makedoncem (56 : 79), Ukrajincem (48 : 73), Hrvatom (51 : 87) ter Izraelcem (55 : 87).

Za ekipo *Slovenija modri* je nastopal tudi član KK Plama-pur **Timon Bubnič**, ki

je svojo nalogo opravil odlično. Takšni dosežki so za naš klub potrdilo, da gledamo v pravo smer, za naše fante pa motiv za nadaljnje delo.

Bravo Timon! ●

KK Plama-pur

KOŠARKARSKI KLUB PLAMA-PUR AKTIVEN TUDI MED POČITNICAMI

S koncem šolskega leta se končajo tekmovanja ne pa tudi dejavnosti za osnovnošolske otroke. V minulem poletju smo bili aktivni na več področjih. Poletna šola košarke za najmlajše je v vročih poletnih mesecih potekala 2x tedensko v Parku Nade Žagar. Z udeležbo smo bili zelo zadovoljni, otroci pa so bili nad tovrstno obliko vadbe navdušeni. Zadnji trening je popestril igralec članske ekipe **Tjaž Hadalin**, ki bo letos kot okrepitev pomagal stari zasedbi priboriti čim več zmag.

Konec meseca julija smo za otroke od 1. do 7. razreda organizirali že 6. poletni košarkarski tabor. Prejšnja leta smo bili gostje v Savudriji in Selcah pri Crikvenici, letos pa smo si izbrali drugo stran Istre in letovali v Novigradu v prijetnem otroškem letovišču Pinea. Tabora se je udeležilo 30 otrok iz celotne občine. Program je bil zelo obsežen in pester. Poleg treningov smo izvajali številne aktivnosti v vodi in na plaži. Veliko dela smo imeli z urejanjem sob, spoznavanjem okolja in navezovanjem stikov z novimi prijatelji. Več o dogajanju na poletnem taboru si lahko preberete na naši prenovljeni spletni strani <http://www.kkplama-pur.si/>.

Na samem začetku nove sezone pa smo za otroke od 7. do 9. razreda organizirali košarkarske priprave v Tolminu. 16 igralcev jeokusilo pravo življenje profesionalnih športnikov. Življenje v tamkajšnjem CŠOD-ju je ekipo U15 še dodatno povežalo in še bolj utrdilo njihovo kohezivnost v ekipi. Fantje smo imeli odlične pogoje za trening – od pohodništva, atletske steze in zunanjih igrišč do telovadnice, v kateri so potekali skupinski in individualni treningi. Utrujene noge pa so na svoj račun prišle ob vsakodnevnem skoku v mrzlo Sočo.

Letos nadaljujemo z našim delom še bolj motivirani, zato vse, ki se nam želijo pridružiti in biti deležni profesionalne vzgoje mladega športnika, vabimo k vpisu. Vse informacije dobite na telefonski številki 040 866 334 (Marko). ●

KK Plama-pur

*Kogar imaš rad,
nikoli ne odide.*

ZAHVALA

V 94. letu je sklenil svojo življenjsko pot naš dragi

ANTON KRESEVIČ

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, bili z nami ob zadnjem slovesu, darovali sveče in denarne prispevke. Hvala zdravstvenemu osebju ZD Ilirska Bistrica in osebju intenzivne nege kardiološkega oddelka UKC Ljubljana za nude no hitro pomoč in skrbno nego. Iskrena hvala vsem, ki ste pomagali in sodelovali pri organizaciji in izvedbi pogrebne svečanosti. Hvaležni smo tistim, ki ste ga imeli radi, ga obiskovali in mu pomagali. Prisrčna hvala vsem, ki ste in nam še vedno pomagajte, nudite oporo in tolažbo.

Žalujoci: njegovi dragi

*Spomin je kot pesem, ki v srcih odzvanja,
spomin je kot cvet, ki nenehno poganja,
spomin je svetloba, ki dušo obliva,
spomin je ljubezen, ki v srcih prebiva!*

ZAHVALA

ob smrti našega očeta in brata

FRANCA ŠKRLJA

Iskreno se zahvaljujemo osebju Oddelka za gastroenterologijo Kliničnega centra Ljubljana za vso skrb v procesu zdravljenja. Hvala kolektivu Dolinšek transport iz Ljubljane, JP Komunala Ilirska Bistrica in pogrebniemu podjetju Perpar iz Ivančne Gorice za pomoč pri organizaciji pogrebne slovesnosti. Posebno zahvalo izrekamo cerkvenim pevcem iz Harij, ga. Pavli in gospodu župniku za lepo in slovesno izvedeno pogrebno mašo, pevski sestavi iz Pivke za zapete pesmi ob slovesu, gospem Mileni, Dijani, Aljani in Barbari za pomoč pri pogostitvi ter g. Zvonetu za opravljeno zvočenje. Hvala vsem, ki ste nam ob smrti očeta in brata izrekli sožalje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: sinova Denis in David ter hči Martina z družinami, sestri Irena in Mirjana z družinama

*Ko tvoje zaželimo si bližine,
gremo tja na ta mirni kraj tišine.
Tam srce se tiho zjoče, saj verjeti neče,
da te med nami več ni.
Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi.
Povsod te čutimo, dragi Tone, mi!*

ZAHVALA

Po hudi in težki bolezni nas je zapustil
dragi mož, oče, stari ata, zet in tast

ANTON SAMŠA

24. 7. 1954–21. 7. 2017
(po domače Mrak iz Prelož)

Iskreno se zahvaljujemo Onkološkemu inštitutu Ljubljana, Splošni bolnišnici Izola, Zdravstvenemu domu Ilirska Bistrica, osebni zdravnici Mariji Pejković in medicinski sestri Anki, Patronažni službi Ilirska Bistrica – še posebej medicinski sestri Dijani, ki nam je pomagala v najtežjih trenutkih. Iskrena hvala prijateljem, sorodnikom in vaščanom za izrečeno sožalje, podarjene sveče in rože. Hvala JP Komunala Ilirska Bistrica za organizacijo pogreba, Pevskemu zboru Košana, veteranom vojne za Slovenijo, gospodu župniku in Bess, d.o.o. Iskrena hvala Pavlu Mavriču za ganljivo slovo in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Nada, sin Dejan z družino, hči Dolores z družino in tašča Dušanka

*Ko nebo zajoče, nas žalost preganja,
stiska nas in duši, pa vendarle še naprej živi ...
Še naprej živi spomin nate Tone,
modrosti tvoje duše nam ne splakne.
Dragocen je čas bil s teboj,
vendar me preganja, ker ga ni bilo dovolj.
Tiho, tiho nam veter šumi,
spomine prinaša, da pa le konec vsega ni.
(M. K.)*

Po težki bolezni nas je prezgodaj zapustil
dragi brat in stric

ANTON SAMŠA

24. 7. 1954–21. 7. 2017
(po domače Mrak iz Prelož)

Tvoje zadnje besede so bile:

»Nada, jaz ne bom umrl, jaz bom vedno živel z vami!
Nada, Milena, imejte se vedno radi!« Ohranili te bomo
v dobrem in lepem spominu.

Žalujoci: sestra Milena z možem Pavletom, nečaki Marjan, Alenka in Peter z družinami

KOLEDAR DOGODKOV V OBČINI ILIRSKA BISTRICA V MESECU OKTOBRU

5. oktober ob 18.00	Otvoritev fotografske razstave »Moje Njivice«, avtor: Josip Kukulj iz Njivic, Knjižnica Makse Samsa
6. oktober ob 18.00	Predstavitve pesniške zbirke »Moje drevo«, avtor: Nadja Gombač Jakopova, dvorana Grad, Dolnji Zemon
7. oktober ob 11.00	Tekmovanje <i>Fire Combat Ilirska Bistrica 2017</i> , Gasilska zveza Ilirska Bistrica, Park Nade Žagar
7. oktober ob 19.00	Monokomedija z Vidom Valičem: »Tvoj bodoči bivši mož«, Dom na Vidmu
9. oktober ob 21.00	SPECTRES (post punk – Kanada), MKNŽ PURA MANIA (post punk – Kanada), MKNŽ
12. oktober ob 18.00	Predstavitve knjige – Angelja Kjara Surca: »Utrinki z moje poti«, Knjižnica Makse Samsa
14. oktober ob 21.00	BRASS (punk'n'roll – Kanada), MKNŽ HEDKS (stoner trash – Kanada), MKNŽ
19. oktober ob 18.00	Predavanje Mladena Bogića: »Mirko Bogić – Dalmatince, ki je naučil Slovence jadрати«, Knjižnica Makse Samsa
20. oktober ob 19.00	Otvoritev razstave »Zadnja zabava v Toku«, umetnica: Andreja Kranjec, Galerija Dom na Vidmu
20. oktober ob 21.00	RUINAS (crust – Argentina), MKNŽ
21. oktober ob 18.00	Literarno-glasbeni večer: »S podpisom jeseni«, Literarno društvo Ilirska Bistrica, grad Prem
26. oktober ob 18.00	Predavanje o naravi in ljudeh Snežnika in doline reke Reke, vplivnega območja Parka Škocjanske jame, Knjižnica Makse Samsa
27. oktober ob 21.00	MINAMI DEUTSCH (krautrock – Japonska), MKNŽ
28. oktober ob 16.00	Pripovedovanje pravljic: »Pravljčna noč«, grad Prem
31. oktober	Noč čarovnic, Knjižnica Makse Samsa: 16.00–17.00 za otroke od 1. do 4. razreda, 18.00–19.00 za otroke od 5. do 9. razreda.

MOJKINO

19. oktober
Dom na Vidmu

Moj mali Poni
15:30

SINHRONIZIRANO

Trd oreh 2
17:15

SINHRONIZIRANO

Mame na večerji
19:15

MILICE 2
21:00

PETROL

GREM Z VLAKOM

www.mojkino.si

NAGRADNA KRIŽANKA BISTRIŠKIH ODMEVOV

						OČESNA NAPAKA, ZARADI KATERE JE MOGOČE DOBRO VIDETI LE BLIŽNJE PREDMETE	VIR, ZALOGA, SREDSTVO	ČRNO VINO Z OTOKA VISA	ŽIVA ROGELJ	NAŠA PUNK SKUPINA (DEPRESIJA)	OVADUH, IZDAJNIK	KIRSTIE ALLEY
						OKROGLA POSODA ZA HRANO						
						PRVA PREDSTAVA PO PREMIERI						
						JAPONSKI VULKAN IN NARODNI PARK			EDGAR DEGAS			KRAJŠA SKLADBA ZA GLASBILA S TIPKAMI
						NAŠ VESLAČ (ERIK)			ZMIKAVT LOVEC NA GADE			
POMOČ: EDIKT ETALON PANTEON SPIN	VAREN BANČNI PREDAL	SMUČARKA BUCIK	GIUSEPPE TARTINI PLAČILO, PLAČA			ITALIJAN- SKI PEVEC (LAURA NON C'E)	MEDNA- RODNI KLJC NA POMOČ			ORIENTAL- RIŽEVO ŽGANJE PREBIVAL- KE IRSKE		
KAVBOJSKA PIVNICA						ELDA VILER GOSTA TKANINA S PREČNIMI REBRI		MIRNO, ZA- DOVOLJNO ŽIVLJENJE NAŠ REŽISER (ŽARKO)				
PROMET LE V ENO SMER												
DEČEK IN PUNČKA												
AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ZELO TRDA SNOW, KI PREKRIVA ZOBNE KRONE	POSTOPEK KOT ZGLED, PRECEDENS	RIMSKA 9 AVSTRAL- SKI PLAVALLEC THORPE			ANTIČNO SVETIŠČE PAULA ABDUL					SNOVNOST, MATERIAL- NOST	PEVKA LENNOX
LASTNA VRTILNA KOLIČINA OSNOVNIH DELCEV					PATRICK SWAYZE POČELO TAOIZMA		OLIVER ANTAUER VRSTNI RED UČNIH UR V TEDNU		ŠANSO- NJERKA MAVRČ KEMIJSKI ELEMENT (J)			
STRJEN, POSUŠEN IZCEDEK NA RANI						STROJENA ŽIVALSKA KOŽA NARAVA, KARAKTER					VLADIMIR NABOKOV NATANČEN VZOREC MERE	
ŠIROK ČASTNI TRAK ČEZ PRSI						RADIJEK KANONI ENOTA ZA MERJENJE FREKVENCE			ŠIRNO MORJE POSUŠENA TRAVA 2. KOŠNJE			
EDWARD SNOWDEN			ŠPIJON NAŠA TV LEGENDA MOLK				OSKAR DEV PODELITEV IMENA			ŠTEVILO 3 ITALIJAN- SKA PEVKA PAVONE		
KAPITAN JULESA VERNA					URADNI PREDPIS VZDEVEK BALONAR- JA ŠORNA				TELESNE POŠKODBE PTICA UJEDA (BRKATI)			
UGANDSKI DIKTATOR AMIN			ANJA RUPEL AUGUSTE LUMIERE			OKRAS, LEPOTILO OLEG ANTONOV						TATUM O'NEAL
FILM FRANTIŠKA ČAPA IZ LETA 1962							LASTNOST SVETEGA ČLOVEKA					
RAZČLEN- JEVANJE							OBALNO MESTO IN PROVINCA V JUŽNI ITALIJI					

Geslo nagradne križanke pošljite na naslov: Bistriški odmevi, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica s pripisom »Nagradna križanka«, **najkasneje do 16. oktobra 2017.**

Gostilna in pizzeria Triglav poklanja 3 nagrade:

1. nagrada: mesna plošča za dve osebi | 2. nagrada: pica po izbiri za dve osebi | 3. nagrada: sladica za dve osebi

Geslo prejšnje križanke: **ZEMONSKA VAGA.** Izžrebali smo tri nagrajence:

1. HIŠNO PLOŠČO ZA DVE OSEBI prejme **MARTIN VRH**, Dolnji Zemon 83, 6250 Ilirska Bistrica,
2. KOŠILO ZA DVE OSEBI prejme **MAJDA LENARČIČ**, Rozmanova 24e, 6250 Ilirska Bistrica,
3. JABOLČNI ZAVITEK ZA DVE OSEBI prejme **MILKA VOLK**, Ostrožno Brdo 45, 6255 Prem.